Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту
(повна назва факультету)
Кафедра менеджменту та адміністрування
(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

бакалавр
(назва освітнього ступеня)

на тему: Аналіз та прогнозування фінансового стану підприємства, на прикладі ТзОВ «Клас і К» (м. Чернівці, провулок Миколаївський, 14А)

Виконав(ла): студент(ка) 4 курсу, групи БМ-41
спеціальності 073 Менеджмент
(шифр і назва спеціальності)

(підпис) Канак Т.В. (прізвище та ініціали)

Керівник (підпис) Кирич Н.Б. (прізвище та ініціали)
Нормоконтроль (підпис) Мосій О.Б. (прізвище та ініціали)
Завідувач кафедри (підпис) Сороківська О.А. (прізвище та ініціали)
Рецензент (підпис) Шерстюк Р.П. (прізвище та ініціали)

Тернопіль 2023

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту
(повна назва факультету)

Кафедра менеджменту та адміністрування
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Сороківська О.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 24 » січня 2023 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня бакалавр
(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю 073 Менеджмент
(шифр і назва спеціальності)

студенту Канаку Тарасу Васильовичу
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. *Тема роботи* Аналіз та прогнозування фінансового стану підприємства, на прикладі ТзОВ «Клас і К» (м. Чернівці, провулок Миколаївський, 14А)

Керівник роботи д.е.н., проф. Кирич Н.Б.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «*28*» *березня* 2023 року № *4/7-331*

2. *Термін подання* студентом завершеної роботи червень 2023

3. *Вихідні дані до роботи*
Статут підприємства, фінансово-бухгалтерська звітність підприємства, довідкові матеріали

4. Зміст *роботи* (перелік питань, які потрібно розробити)
1 Теоретичні основи аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства
2 Дослідження виробничо-господарської діяльності ТзОВ «Клас і К»
3. Прогнозування зміни окремих показників фінансового стану ТзОВ «Клас і К»
4 Безпека життєдіяльності, основи охорони праці

5. *Перелік графічного матеріалу* (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)
Класифікація прогнозів фінансового стану підприємства
Основні напрямки здійснення аналізу фінансового стану підприємства
Етапи прогнозування фінансового стану підприємства
Види економічної діяльності ТзОВ «Клас і К»
Аналіз основних показників господарсько-збутової діяльності ТзОВ «Клас і К»
Методи прогнозування на основі екстраполяції

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Нормоконтроль	доц. Мосій О.Б.		
БЖД, основи охорони праці	доц. Окіпний І.Б.		

7. Дата видачі завдання 24 січня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
	Вступ	січень 2023	виконано
1	Теоретичні основи аналізу та прогнозування	лютий 2023	виконано
	фінансового стану підприємства		
1.1	Суть аналізу та прогнозування фінансового стану		
	підприємства		
1.2	Теоретико-методичні підходи до аналізу та		
	прогнозування фінансового стану підприємства		
2	Дослідження виробничо-господарської діяльності ТзОВ	березень2023	виконано
	«Клас і К»		
2.1	Характеристика діяльності товариства		
2.2	Аналіз ефективності фінансово-господарської		
	діяльності товариства		
3	Прогнозування зміни окремих показників	квітень 2023	виконано
	фінансового стану ТзОВ «Клас і К»		
3.1	Застосування основних методів прогнозування		
	фінансового стану товариства		
3.2	Шляхи покращення фінансового стану товариства		
4	Безпека життєдіяльності, основи охорони праці	травень 2022	виконано
4.1	Актуальність безпеки життєдіяльності людини		
4.2	Особливості заходів електробезпеки на підприємствах		
	Висновки	травень 2022	виконано
	Бібліографія	травень 2022	виконано

Студент _____ Канак Т.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Кирич Н.Б.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Канак Т.В. Аналіз та прогнозування фінансового стану підприємства, на прикладі ТзОВ «Клас і К» (м. Чернівці, провулок Миколаївський, 14А)

Кваліфікаційна робота бакалавра: 65 сторінок, 22 рисунки, 13 таблиць, 2 додатки, 23 літературних джерела.

Предмет дослідження: аналізування та прогнозування фінансового стану підприємства.

Об'єкт дослідження: фінансовий стан підприємства.

Метою даної роботи є аналізування та прогнозування фінансового стану підприємства, визначення ймовірності банкрутства та пропонування шляхів поліпшення фінансового стану товариства.

Методи дослідження – екстраполяції, економетричних моделей, балансовий, економіко-статистичні, балансовий, експертних оцінок.

Практичне значення роботи полягає у тому, що правильно визначений фінансовий стан підприємства дасть можливість розв'язувати економічні проблеми та приймати своєчасно необхідні управлінські рішення. Також правильне визначення фінансового стану підприємства дасть можливість власникам бізнесу, керівникам, та контрагентам а також банкам визначати стабільність та надійність даної компанії, оцінювати ефективність використання фінансових ресурсів, спрогнозувати фінансовий результат від його діяльності.

Результати впроваджено в діяльність ТзОВ «Клас і К».

Ключові слова: прогнозування, фінансовий стан, фінансові показники, баланс, аналіз, ділова активність, ліквідність, фінансова стійкість.

SUMMARY

Kanak T. V. Enterprise financial state analysis and forecasting (LLC “Class and K as a case study).

Bachelor's degree thesis of 65 pages, 22 pictures, 13 tables, 2 appendices, 23 references.

The subject of investigation analysis and forecasting of the financial state of the enterprise

The object of investigation is financial condition of the enterprise

The aim of the work there is analyzing and forecasting the company's financial condition, determining the probability of bankruptcy and proposing ways to improve the company's financial condition.

The methods of investigation are extrapolation, econometric models, balance sheet, economic-statistical, balance sheet, expert assessments.

The practical significance of the work is that the correctly determined financial state of the enterprise will provide an opportunity to solve economic and organizational problems, to make management decisions both strategic - aimed at planning, and tactical - on operational regulation of the production process. Also, the correct determination of the company's financial condition will enable business owners, managers, and counterparties, as well as banks, to determine the stability and reliability of this company, evaluate the effectiveness of the use of financial resources, and forecast the financial result of its activities.

The results are implemented in the activities of the LLC “Class and K”

Key words: forecasting, financial condition, financial indicators, balance sheet, analysis, business activity, liquidity, financial stability.

ЗМІСТ

ВСТУП 7
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства 9
1.1. Суть аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства 9
1.2. Теоретико-методичні підходи до аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства 14
РОЗДІЛ 2. Дослідження виробничо-господарської діяльності ТзОВ «Клас і К» 21
2.1. Характеристика діяльності товариства 21
2.2. Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності товариства 27
РОЗДІЛ 3. Прогнозування зміни окремих показників фінансового стану ТзОВ «Клас і К» 38
3.1. Застосування основних методів прогнозування фінансового стану товариства 38
3.2. Шляхи покращення фінансового стану товариства 46
РОЗДІЛ 4. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці 52
4.1. Актуальність безпеки життєдіяльності людини 52
4.2. Особливості заходів електробезпеки на підприємствах 54
ВИСНОВКИ 56
БІБЛІОГРАФІЯ 58
ДОДАТКИ 61

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Українські підприємства в наш час стикаються з низкою викликів та складнощів, які потребують особливої уваги та вміння ефективно реагувати на них. Одним із таких викликів є сильна конкуренція на ринку, що примушує підприємство постійно вдосконалюватися та забезпечувати якість своїх товарів та послуг.

Невизначеність та нестабільність зовнішнього середовища також погіршують діяльність підприємств. Це стосується, зокрема, часто змінюваних курсів валют та відсоткових ставок на кредити, коливання ціни на продукцію тощо.

З огляду на ці складнощі, фінансовий аналіз та прогнозування фінансового стану стає потрібним інструментом для ефективного управління підприємством. Він дозволяє вчасно виявляти проблемні ситуації, аналізувати фінансові показники та розробляти ефективні стратегії розвитку. Зважаючи на значний вплив фінансового стану підприємства на його інвестиційну привабливість та здатність залучати інвесторів, підвищувати конкурентоспроможність, дана тема є дуже актуальною.

Мета дослідження. Метою даної роботи є дослідження методичних та теоретичних підходів до аналізування та прогнозування фінансового стану підприємства та розробка рекомендацій, які можна використати на практиці щодо прогнозування та аналізу фінансового стану підприємства.

Завдання дослідження. В роботі було вирішено наступні завдання:

- визначено сутність прогнозування та аналізу фінансового стану підприємства;
- проведено порівняльний аналіз моделей, методів та напрямків аналізу фінансового стану;
- проведено аналіз фінансового стану підприємства та за допомогою економіко-математичних методів спрогнозовано зміни ключових показників

фінансового стану;

- запропоновано заходи з удосконалення фінансового стану підприємства;
- вивчено стан безпеки життєдіяльності та охорони праці на підприємстві.

Об'єкт дослідження – фінансовий стан підприємства.

Предмет дослідження – аналізування та прогнозування фінансового стану підприємства.

Методи дослідження: екстраполяції, економетричних моделей, балансовий, економіко-статистичні, балансовий, експертних оцінок.

Практичне значення роботи полягає у тому, що правильно визначений фінансовий стан підприємства дасть можливість розв’язувати економічні проблеми та приймати своєчасно необхідні управлінські рішення. Також правильне визначення фінансового стану підприємства дасть можливість власникам бізнесу, керівникам, та контрагентам а також банкам визначати стабільність та надійність даної компанії, оцінювати ефективність використання фінансових ресурсів, спрогнозувати фінансовий результат від його діяльності.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТІВА

1.1 Суть аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства

Аналіз та прогнозування фінансового стану підприємства є першим етапом управління фінансами підприємства. Аналіз фінансового стану відбувається в зборі, обробці та інтерпретації фінансової інформації про підприємство з визначенням його поточного стану та пошуку можливостей для його покращення.

Аналіз фінансового стану підприємства передбачає дослідження різних аспектів фінансової діяльності, включаючи оцінку та аналіз фінансових звітів. Також, розрахунок та аналіз фінансових показників, таких як ліквідність, рентабельність, оборотність активів, фінансова стійкість та інші. Аналіз макроекономічного середовища, зокрема вивчення змін в економічному середовищі, які можуть впливати на фінансовий стан підприємства, такі як інфляція, ставки податків, процентні ставки за кредитами та інші.

Прогнозування фінансового стану підприємства відбувається в розробці моделей, які можуть передбачити майбутній фінансовий стан підприємства на основі поточних даних.

Процеси аналізу та прогнозування фінансового стану мають велике значення у забезпеченні функціонування підприємств, відповідають за відбір, аналіз та трактування фінансових, економічних та інших показників, що в свою чергу впливає на процес прийняття важливих фінансових та інвестиційних рішень.

Аналіз та прогнозування фінансового стану підприємства - це процес, який включає в себе оцінку фінансової діяльності підприємства, що дає можливість визначити його поточний фінансовий стан та передбачити його можливості фінансових результатів у майбутньому.

Для проведення аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства

необхідно зібрати та опрацювати фінансові дані, що характеризують його діяльність. Такі дані можуть включати фінансові звіти, внутрішню та зовнішню звітність, показники фінансової діяльності тощо.

Основним завданням аналізу фінансового стану підприємства є визначення його поточного стану та перевірка його фінансової стійкості. Для досягнення цих цілей можна використовувати різноманітні методи аналізу, наприклад:

- аналіз показників фінансової діяльності, таких як прибуток, рентабельність, ліквідність тощо;
- аналіз фінансових звітів;
- аналіз тенденцій та прогнозування майбутніх фінансових результатів.

Прогнозування фінансового стану підприємства - це процес визначення очікуваного майбутнього фінансового стану підприємства, який базується на аналізі інформації про його поточний фінансовий стан та тенденції розвитку.

Прогнозування може бути корисним для прийняття рішень щодо планування фінансових ресурсів, визначення кредитної спроможності підприємства, оцінки ефективності інвестицій тощо. Для проведення прогнозування можна використовувати різноманітні методи, наприклад:

- метод аналізу тенденцій – заснований на вивчених змінах фінансових показників протягом кількох років і передбачених їх майбутнього розвитку на основі цих тенденцій;
- метод екстраполяції - передбачення майбутніх фінансових результатів на основі аналізу рівня діяльності підприємства в поточний момент часу;
- метод сценаріїв - визначення виявлених сценаріїв розвитку фінансового стану підприємства на основі дослідження різних варіантів можливих дій.

В Україні аналіз та прогнозування фінансового стану підприємства є елементом його діяльності та обов'язковим для подання звітності. Для цього підприємства повинні виконувати вимоги законодавства, зокрема надавати фінансову звітність та документи, які підтверджують їх фінансову діяльність. Також для аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства в Україні розроблені різноманітні програмні засоби та методики, які дозволяють провести

цей процес більш ефективно та точно.

Основними етапами аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства в Україні є:

1. Збір та фінансова інформація - цей етап включає збір та аналіз фінансової звітності підприємства. Також використовується додаткова інформація про ринок, конкурентів, законодавство та інші фактори, які можуть вплинути на фінансовий стан підприємства;
2. Аналіз фінансових показників - на цьому етапі аналізуються фінансові показники, такі як ліквідність, рентабельність, ефективність використання активів, фінансова стійкість та інші. Цей етап дозволяє визначити сильні та слабкі сторони фінансового стану підприємства, оцінити його потенціал та можливості для подальшого розвитку.

На основі отриманих результатів аналізу фінансових показників прогнозується фінансовий стан підприємства на майбутній період. Для цього використовують різні методи, такі як метод прогнозування на основі історичних даних, метод експертної оцінки, метод сценаріїв та інші.

Для прогнозування фінансового стану розробляється стратегія та план дій для підприємства. Вони включають у себе рекомендації щодо управління фінансовими ресурсами, визначення цілей та завдань, впровадження заходів для забезпечення стійкого розвитку підприємства [14].

На останньому етапі здійснюється моніторинг та контроль за виконанням стратегії та плану дій, а також за фінансовим станом підприємства. Це дозволяє вчасно виявляти та коригувати можливі ризики та проблеми та забезпечити стійкий розвиток підприємства.

Таким чином, аналіз та прогнозування фінансового стану підприємства в Україні є інструментом для визначення потенціалу можливостей підприємства, розробки стратегії та плану дій та забезпечення стійкого розвитку. Для цього використовують різні методи та інструменти, які є ефективними та точно аналізують фінансовий стан та прогнозують його підприємство

За допомогою прогнозування показників фінансового стану можна

визначати необхідні обсяги фінансових коштів підприємства на майбутні періоди, виважено будувати відносини з покупцями та постачальниками, а також банками та державними установами, аргументовано приймати рішення щодо перспектив ведення бізнесу.

Важливість прогнозування фінансового стану підприємств полягає у необхідності дослідження впливу різних факторів та проведення певних заходів щодо зменшення ризиків на підприємстві, погіршенню ліквідності чи фінансової стійкості.

Виходячи з цього, під прогнозуванням фінансового стану підприємства слід розуміти процес передбачення майбутніх надходжень та розміщення фінансових коштів підприємства, який ґрунтується на вивченні змін його розвитку та впливу чинників функціонування підприємства із застосуванням наукових методів [5].

До переваг прогнозування фінансового стану слід віднести:

- можливість проведення різних фінансових розрахунків для майбутнього періоду;
- можливість оцінки фінансового стану підприємства в перспективі під впливом різних факторів;
- визначення найбільш сприятливої структури капіталу підприємства;
- можливість визначення перспективних джерела фінансування діяльності підприємства щодо різних ситуацій.

Основним об'єктом прогнозу при прогнозуванні фінансового стану підприємства є його фінансові ресурси.

Основним базовим показником є сума чистого прибутку. Також об'єктами прогнозування можуть бути платоспроможність, ліквідність, розумне використання коштів підприємства.

Основні об’єкти прогнозування можна класифікувати за відповідними ознаками у декілька груп які зображені на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 – Класифікація прогнозів фінансового стану підприємства *

*розроблено автором на основі літературних джерел [2-4]

В залежності від періоду на який складається прогноз, розрізняють оперативні, короткострокові, середньострокові і довгострокові прогнози.

Оперативні прогнози розглядаються як складова короткострокових прогнозів, які вирішують конкретні завдання діяльності підприємства та забезпечують прийняття поточних управлінських рішень.

Прогнози за характером реалізації поділяються поточні прогнози, прогнози на певний період та прогнози необмежені за часом прийняття рішень. Прогнози які здійснюються в реальному часі та оперативні прогнозі найкраще підходять для вирішення поточних управлінських завдань, вони реалізуються дуже швидко та їх результат може бути прослідкований уже на поточному періоді. При етапних прогнозах, складання і прийняття конкретних управлінських рішень відбувається на одному етапі, а результат відповідно прийнятих рішень – у наступному. В необмежених за часом прогнозах здійснення прогнозування та прийняття рішень визначається на необмежений час [16].

В залежності від цілей, які ставляться, можна використовувати два підходи

до прогнозування – нормативний і пошуковий. Нормативне прогнозування ґрунтується на встановленні кінцевого результату, який має бути досягнутий у майбутньому періоді. В процесі нормативного прогнозування визначаються шляхи та терміни досягнення поставлених цільових показників, та заходи, які необхідно провести для отримання нормативно заданого результату в майбутньому.

При пошуковому прогнозуванні аналіз здійснюється від теперішнього стану до майбутнього на підставі встановлених закономірностей розвитку у минулому і поточному періодах та встановлення причин які впливають на нього. Результат пошукового прогнозування дає можливість передбачити кінцеві результати розвитку об'єкта та його стан в майбутньому.

1.2 Теоретико-методичні підходи до аналізу та прогнозування фінансового стану підприємства

На сьогоднішній день, існує безліч методичних підходів до оцінки фінансового стану підприємства. Але незважаючи на їх велику кількість вони використовують подібні показники аналізу, які об’єднуються у конкретні групи.

Під час проведення аналізу майнового стану підприємства вивчається його баланс, включаючи активи та пасиви, а також зміни у балансі. Аналізується структура необоротних та оборотних активів, їх стан і динаміка, оновлення та знос необоротних активів. Додатково розраховуються показники фондовіддачі для оцінки ефективності використання активів.

У пасиві балансу аналізується структура капіталу підприємства, включаючи розмір власного капіталу, величину нерозподіленого доходу, а також довгострокову та короткострокову заборгованість. Також звертається увага на співвідношення між цими показниками, щоб зрозуміти фінансову стійкість та платоспроможність підприємства.

Основні напрямки аналізу фінансового стану підприємства зображено на рисунку 1.2.

Рисунок 1.2 – Основні напрямки здійснення аналізу фінансового стану підприємства

Основні напрямки аналізу фінансового стану підприємств можна поділити на наступні категорії:

1. Аналіз фінансового стану з точки зору платоспроможності: Цей показник оцінює можливість підприємства виконувати свої зобов'язання перед кредиторами та відповідати за свої фінансові зобов'язання. До нього відносяться такі показники, як коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності та коефіцієнт загальної ліквідності тощо.

2. Аналіз фінансового стану з точки зору рентабельності: Цей напрямок оцінює ефективність використання ресурсів підприємства, зокрема, прибутковість різних видів діяльності, які можуть включати продаж товарів та послуг, інвестиційну та фінансову діяльність. До нього відносяться такі показники, як чистий прибуток, рентабельність активів та власного капіталу, відношення витрат до прибутку тощо.

3. Аналіз фінансового стану з точки зору стійкості включає оцінку фінансової стійкості підприємства, щоб визначити здатність підприємства

забезпечити свої фінансові зобов'язання у довгостроковій перспективі. Такий аналіз дає можливість оцінити фінансову спроможність підприємства оплатити свої зобов'язання та продовжити свою діяльність.

4. Аналіз фінансового стану з точки зору ефективності управління: Цей напрямок оцінює ефективність управління підприємством з точки зору використання ресурсів та досягнення стратегічних цілей. До нього відносяться такі показники, як коефіцієнти оборотності активів, коефіцієнти оборотності капіталу, рентабельність вкладень тощо.

Крім того, одним із елементів аналізу фінансового стану є порівняння показників підприємства з аналогічними показниками інших підприємств у галузі та з ринком загалом, що дозволяє зробити висновки про конкурентну позицію підприємства та визначити шляхи його покращення.

Усі ці напрямки аналізу фінансового стану покликані оцінити ефективність фінансової діяльності підприємства, виявлення проблем та потенційних можливостей для покращення його фінансових показників.

Загалом, аналіз фінансового стану є першим етапом управління підприємством, що дозволяє оцінити ефективність фінансової діяльності та прийняти рішення щодо підвищення її результативності [19].

При оцінці майнового стану підприємства основним є господарські засоби, які перебувають у його розпорядженні, такі як машини, устаткування та транспортні засоби.

Для оцінки фінансової стійкості підприємства використовується тримірний показник, який розраховується з урахуванням рівня витрат та формування джерел запасів.

Крім того, для аналізу фінансової стійкості підприємства розраховуються різні фінансові коефіцієнти, такі як склад власного та позикового капіталу. Ці показники дозволяють оцінити рівень ризику та фінансової стійкості підприємства.

Аналіз прибутковості та рентабельності здійснюється на підставі звіту про фінансові результати підприємства, і визначаються показники чистого

прибутку, різних доходів і витрат та показників рентабельності.

Для аналізу ділової активності підприємства розраховуюся показники оборотності активів, запасів, грошових коштів, дебіторської та кредиторської заборгованості. Для цих показників не має нормативних значень, а досліджується їх зміна у тренді [8].

Аналізуючи ліквідність балансу підприємства проводиться порівняння статей активу зі статтями пасиву. Для розрахунку ліквідності показники активів і пасивів зіставляють між собою.

Аналіз стану заборгованості передбачає порівняльний аналіз між дебіторською та кредиторською заборгованостями. Результатом аналізу може бути виявлення, перевищення дебіторської над кредиторською заборгованістю або перевищення кредиторської над дебіторською заборгованістю. Перевищення дебіторської над кредиторською заборгованістю означає відволікання коштів з обороту підприємства і в майбутньому може спричинити нехватку їх. В такому випадку потрібно буде залучати кредити банку для забезпечення поточної виробничо-господарської діяльності підприємства. Дебіторська заборгованості це також платоспроможний ресурс, так як можна надіятися що дебітори сплатять заборгованість найближчим часом.

Перевищення кредиторської над дебіторською заборгованістю ставить під загрозу фінансову стійкість підприємства.

Аналіз платоспроможності показує можливість підприємства розрахуватися за боргами і розраховує різні коефіцієнти платоспроможності та заборгованості.

Оцінка платоспроможності проводиться для встановлення можливості перетворення обігових ресурсів у гроші.

Прогнозування це передбачувана науково обґрунтована оцінка фінансового, економічного, техніко-економічного стану підприємства на перспективу. Прогноз є підставою для виявлення тенденцій розвитку підприємства в сучасних умовах економіки, а саме змін впливу внутрішніх і зовнішніх факторів, пошуку

раціональних заходів щодо підтримання стійкості підприємства. Прогнозування використовують для аналізу і розробки стратегії розвитку виробничої, закупівельної, фінансової та реалізаційної діяльності підприємства. Вихідними даними для прогнозування є статистична інформація.

Етапи прогнозування фінансового стану підприємства зображені на рисунку 1.3.

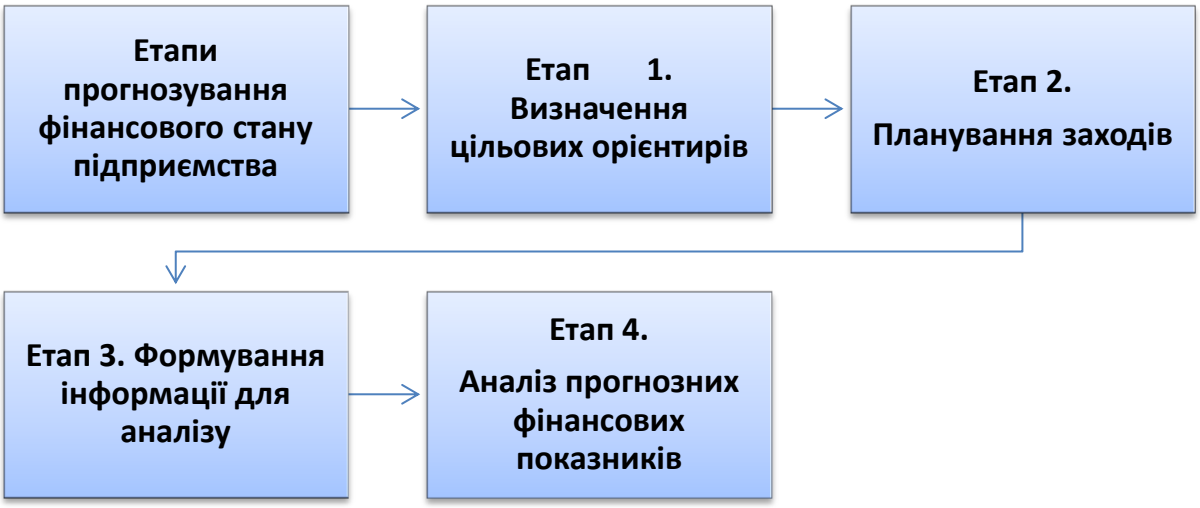

Рисунок 1.3 – Етапи прогнозування фінансового стану підприємства

До основних завдань прогнозування відноситься оцінка майбутніх результатів діяльності підприємства, встановлення трендів показників та розроблення на їх основі довгострокових напрямків розвитку підприємства.

На першому етапі прогнозування визначаються кількісні та якісні показники, які відображають рівень поставленої мети для розвитку підприємства. При цьому можуть застосовуватися такі методи як, екстраполяція, експертні оцінки, моделювання та інші.

На другому етапі вибирається обґрунтована сукупність управлінських рішень, які будуть реалізовуватися в майбутньому, і залежать від цілей розвитку підприємства.

Третій етап полягає у формуванні інформації для аналізу майбутнього стану підприємства, на підставі даної інформації проводитися аналіз фінансового стану.

На четвертому етапі здійснюється аналіз прогнозних фінансових показників які отримані в третьому етапі та проводять аналіз помилок.

У прогнозуванні фінансового стану підприємства найчастіше використовуються такі групи методів:

- економетричні моделі - це спрощене представлення зв'язку між двома або більше змінними, що дозволяє проводити емпіричні оцінки. Цю модель використовують для оцінки впливу однієї змінної на іншу та прогнозування щодо майбутнього значення її;
- метод часових рядів де є три складові, динаміка, циклічна та сезонна компонента;
- балансовий метод в основі якого лежить розробка певного балансу;
- методи експертних оцінок.

Процес підготовки прогнозованих фінансових звітів, складених на основі Положення (стандартів) бухгалтерського обліку в Україні, як правило починають з аналізу відповідних звітів за минулі періоди.

На другому етапі складають прогнозний звіт про фінансові результати, для того щоб отримати прогнозну суму прибутку, який в свою чергу може бути інвестований у виробництво. Після цього, розраховуються ймовірні показники діяльності підприємства на майбутній період.

Для покращення точності прогнозу потрібно отримати ймовірні зміни у зовнішньому середовищі, які мають місце на підприємстві. Зовнішнє середовище включає фактори, такі як економічні умови, політична ситуація, соціальні та культурні тенденції, технологічний прогрес та ін. Ці фактори можуть мати значний вплив на діяльність підприємства і змінюватися в майбутньому.

Для того, щоб максимально врахувати ймовірні зміни у зовнішньому середовищі, підприємство повинно проводити ретельний аналіз ринку та конкурентів, оцінювати технологічні тренди, враховувати дії уряду та інші фактори, які можуть вплинути на його діяльність [8].

Якщо на ринку спостерігається спад, то підприємство може використовувати стратегії, щоб зберегти свої позиції наприклад, зниження ціни

або розширення асортименту. З іншого боку, якщо ринок зростає, то підприємство може розширити свій бізнес та розвивати можливості для розширення на нових ринках.

Також підприємство повинно розвивати технологічний прогрес та його можливості впливу на його діяльність. Наприклад, введення нових технологій може змінити процес виробництва та дозволити підприємству знизити витрати або підвищити якість своїх товарів та послуг. Інші технологічні зміни, такі як розвиток штучного інтелекту, можуть дозволити підприємству покращити свою стратегію маркетингу та продажів, а також вдосконалити взаємодію зі своїми клієнтами.

Також для точності прогнозу потрібно врахувати наступні фактори:

- курс національної валюти;
- темпи інфляції;
- соціальні та геополітичні зміни;
- зміни податкових та митних ставок;
- конкурентна боротьба на зовнішніх та внутрішньому ринках.

Отже, максимально враховуючи ймовірні зміни у зовнішньому середовищі, підприємство зможе підвищити точність своїх прогнозів та забезпечити більш ефективне управління своєю діяльністю. Це допоможе підприємству бути готовим до змін та забезпечити його стійкість та успіх у майбутньому.

РОЗДІЛ 2
ДОСЛІДЖЕННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТзОВ «Клас і К»

2.1 Характеристика діяльності товариства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Клас і К» зареєстроване у 2000 році за адресою: провулок Миколаївський, 14А, м. Чернівці, Чернівецької області. Діє на підставі установчих документів, затверджених засновниками.

Статутний фонд товариства складає 10 млн.грн., який сформували три власники, фізичні особи. Одному власнику належить 50% статутного фонду і двом по 25%.

ТзОВ "Клас і К" – є великим оператором гуртової торгівлі продуктами харчування в чотирьох областях, а саме: Чернівецькій, Тернопільській, Івано-Франківській та Хмельницькій областях.

Юридичні адреси філій товариства:

1. Івано-Франківська філія №1 Код ЄДРПОУ ВП: 43940708, Івано-Франківська область, місто Івано-Франківськ, вул. Чорновола.
2. Тернопільська філія №2 Код ЄДРПОУ ВП: 44214477. Тернопільська область, місто Тернопіль, вул. Фабрична.
3. Хмельницька філія №3. Код ЄДРПОУ ВП: 44324801. Хмельницька область, місто Хмельницький, вул. Сіцінського Юхима.
4. Кам'янець-подільська філія №4. Код ЄДРПОУ ВП: 44459883. Хмельницька область, Кам'янець-Подільський р-н, місто Кам'янець-Подільський, вул. Князів Коріатовичів.
5. Коломийська філія №5.Код ЄДРПОУ ВП: 44472841. Івано-Франківська область, Коломийський район, місто Коломия, вул. Лисенка.

Основним видом діяльності ТзОВ «Клас і К» є неспеціалізована оптова торгівля, окрім цього товариство має ще інші види діяльності які зображені на рисунку 2.1.

Рисунок 2.1 – Види економічної діяльності ТзОВ «Клас і К»

Організаційна структура ТзОВ «Клас і К» зображена на рисунку 2.2 і належить до лінійно-функціонального типу.

Основними клієнтами ТзОВ «Клас і К» є фізичні особи-підприємці і юридичні особи, які займаються роздрібною торгівлею продуктами харчування.

Реалізацію своєї продукції товариство здійснює за допомогою торгових представників, для яких в центральному офісі філії розроблені маршрути по магазинах в межах виділених для них територій. Торговий представник окрім слідування маршруту ще повинен працювати над розширенням клієнтської бази (тобто шукати нові магазини для збуту продукції).

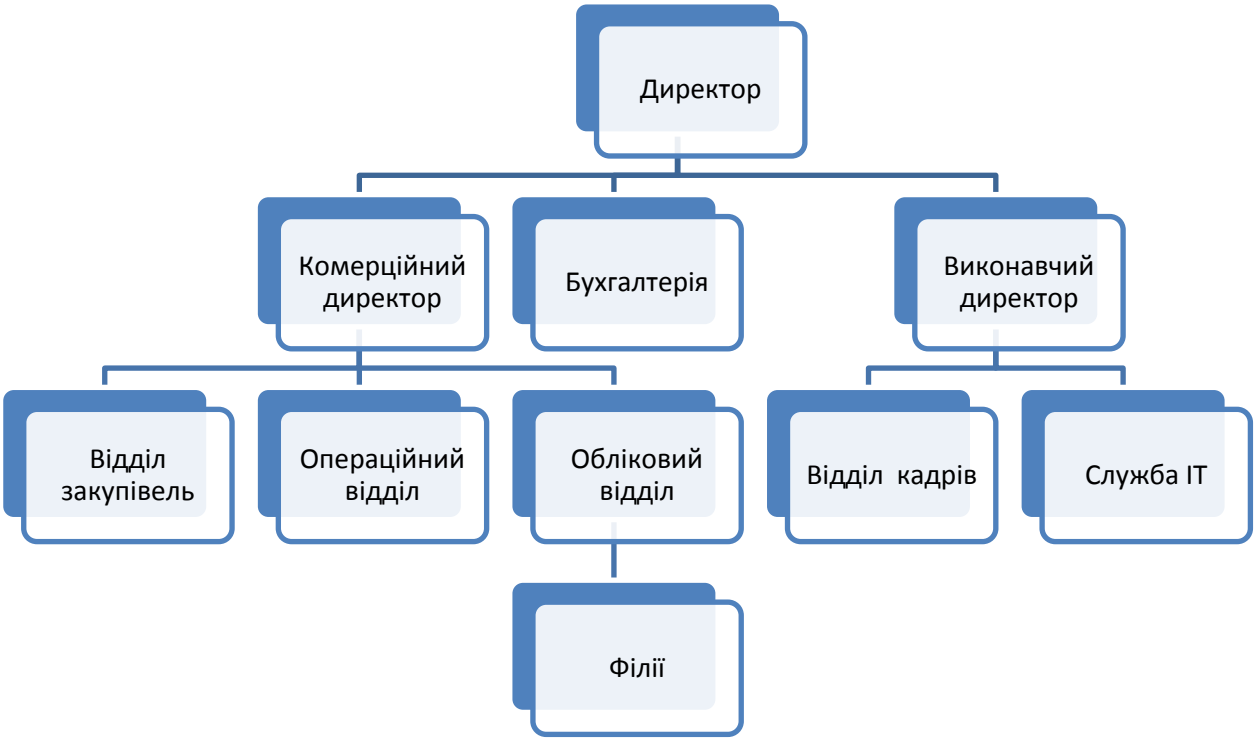

Рисунок 2.2 – Організаційна структура управління ТзОВ «Клас і К»

Разом з тим на торгового агента покладені обов'язки прийому, обробки замовлення, відстеження термінів і сум оплати по замовленнях тощо. Торгові представники мають повну підтримку і допомогу від керівників товариства, проте робота представників ретельно контролюється.

Така організація системи збуту в товаристві вплинула і на систему оплати праці. Так всі працівники (і керівники і робітники), окрім торгових представників, мають посадові оклади. В окремих випадках керівники можуть отримати премії за високі результати в роботі. Оплата праці торгових представників передбачає отримання мінімальної зарплати плюс премію, сума якої залежить від обсягів виконання поставлених планів по збуту продукції. Так, при сто процентному виконанні плану премія становить 100% зарплати, при вісімдесяти відсотковому виконанні плану - 80% зарплати і при шістдесяти відсотковому - 60 % зарплати.

При нижче відсотках виконання плану премія не передбачається.

Отже, якщо працівники товариства, особливо торгові представники, хочуть збільшити розмір свого заробітку, то їм необхідно вдосконалювати свої уміння спілкуватися з клієнтами, спонукати їх здійснювати покупки негайно і якомога більшими партіями.

Покупцями ТзОВ «Клас і К» є також юридичні особи, зокрема, реалізація здійснюється через оголошення тендерів на постачання продуктових наборів (наприклад, наборів до Дня Святого Миколая, Нового року тощо) через систему закупівель Prozorro.

Процедури закупівлі, проведені через систему Prozorro, є відкритими та конкурентними, що забезпечують конкурентну боротьбу та забезпечують найкращу ціну для покупців.

Система Prozorro має на меті забезпечення електронної обробки всіх етапів процедури закупівлі, від планування та оголошення тендеру до підписання контракту та звітності. Система дозволяє закупівлі різних типів, включаючи товари, послуги та роботи.

Товариство зареєструвалося в системі Prozorro та бере участь у тендерах відповідно до своїх потреб та можливостей. Заявки на участь у тендерах надсилаються електронно та автоматично здійснюються системою перевірки відповідності вимогам тендерної документації.

Подача заявки на участь в тендері, а також виконання замовлення після перемоги в ньому здійснюють працівники центральних офісів філій. Так, протягом 2022 року підприємством, через проведення тендерів, укладено 68 договорів на суму 1229 тис.грн. Дані щодо укладених контрактів зображено на рисунку 2.3.

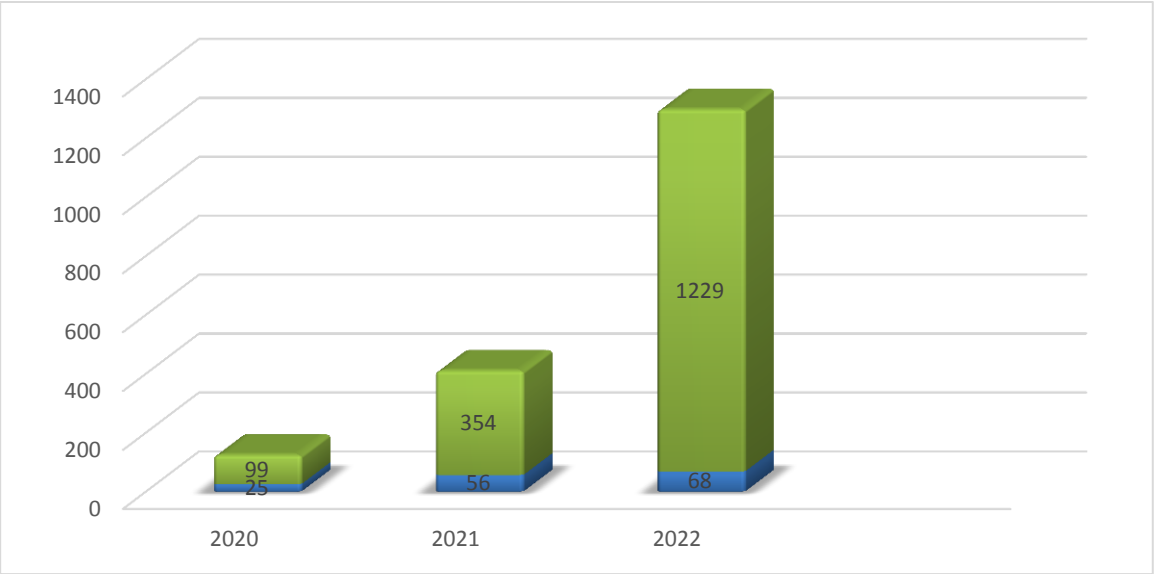

Рисунок 2.3 – Контракти ТзОВ «Клас і К» в системі Prozorro (тис.грн.; шт.)

Як видно з рисунка 2.3 товариство значно активізувало роботу в системі закупівель Prozorro. Так в 2022 році кількість тендерів по яких товариство стало переможцем склало 68 договорів, що на 12 або 21,4% більше від попереднього року. В той час сума контрактів збільшилась за рік на 875 тис.грн., або майже в 3,5 рази.

Структура, чисельність та динаміка працівників товариства проаналізована в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Структура та чисельність працівників ТзОВ «Клас і К» (осіб)

Категорія	2020 рік		2021 рік		2022 рік		Відхилення	2022/2021
працівників	чисель ність	%	чисель ність	%	чисель ність	%	абсолютне	%
Управлінці, всього	187	37,6	181	39,0	185	37,6	4	2,2
Керівники	68	13,7	67	14,4	68	13,8	1	1,5
Спеціалісти	119	23,9	113	24,4	116	23,6	3	2,7
Службовці	0	0	1	0,2	1	0,2	0	
Робітники, всього	311	62,4	283	61,0	307	62,4	24	8,5
з них основні	170	34,1	144	31,0	145	29,5	1	0,7
погодин-ники	29	5,8	27	5,8	44	8,9	17	63,0
допоміжні	112	22,5	103	22,2	118	24,0	15	14,6
Всього	498	100	464	100	492	100	28	6,0

Виходячи із даних таблиці 2.1 у 2022 році в порівнянні із попереднім роком кількість працівників товариства зросла на 28 осіб або на 6,0%. Основний вплив на зміну чисельності відбувся за рахунок робітників (зріс на 24 особи або на 8.5%).

Щодо структури чисельності, то в 2022 році змінилась структура в сторону збільшення робітників (з 61,0% до 62,4%).

Джерела фінансування товариства за останні два роки зображені на рисунку 2.4.

Рисунок 2.4 – Динаміка джерел фінансування ТОВ «Клас і К»

Як видно з рисунку 2.4 власний капітал зріс на 7686,0тис.грн.(+13,58%). Короткострокові зобов’язання зменшились на 7014,0 тис.грн. (-5,7). Довгострокові зобов’язання відсутні.

Динаміка основних показників діяльності товариства за останні три роки зображена на рисунку 2.5.

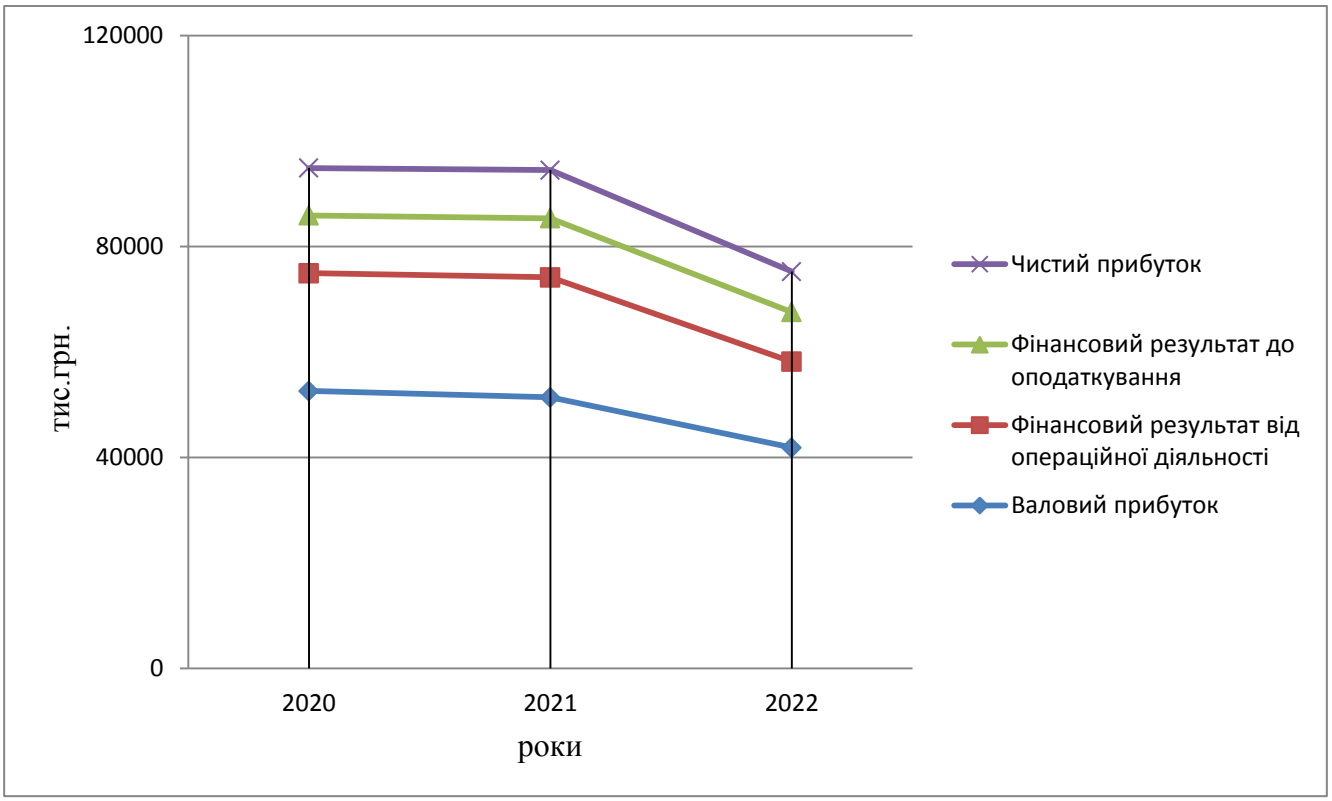

Рисунок 2.5 – Динаміка основних показників діяльності ТзОВ «Клас і К»

З рисунка 2.5 видно, що загальний валовий прибуток склав у 2020 році 52592 тис.грн. та зменшився до 41848 тис.грн. у 2022 році. Фінансовий результат від операційної діяльності склав 22341 тис.грн. у 2020 році та зменшився до 16302 тис.грн. у 2022 році. Це свідчить про те, що товариство змогло збільшити свій прибуток від операційної діяльності у 2021 році, але не змогло зберегти його на такому рівні у 2022 році.

Загалом, з рисунка 2.5 видно, всі основні показники діяльності товариства зменшились, зокрема чистий прибуток зменшився з 8983 тис.грн. у 2020 році до 7686 тис.грн. у 2022 році. Дані показники вказують на те, що товариство стикнулося з певними проблемами в наслідок яких зменшились прибутки.

2.2 Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності товариства

ТзОВ «Клас і К» - це торгово посередницька організація, яка є зв'язуючою ланкою між виробником і роздрібними продавцями продуктів харчування. В

товаристві немає окремого підрозділу, який займається збутом чи маркетингом.

Фактично ефективність збуту залежить від якості роботи торгових представників, які поряд із збутовою діяльністю виконують і маркетингові функції. Тобто саме торгові представники вивчаючи вподобання і потреби роздрібної мережі, з якою співпрацюють, повідомляють про акцію від виробників продуктових ліній і власні акції, рекламують новинки, контролюють ціну і оплату за відвантажену продукцію тощо. Також торгові представники формують звіти щодо обсягів продажу продуктів на ринку і пропонують заходи щодо покращення збуту. В таблиці 2.2 наведені основні показники господарсько-збутової діяльності ТзОВ «Клас і К» за 2020-2022 роки.

Таблиця 2.2 – Аналіз основних показників господарсько-збутової діяльності ТзОВ «Клас і К»

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	Абсолютне		Відносне, %	
				2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Дохід від реалізації продукції	753941	781634	744993	27693	-36641	3,7	-4,7
Собівартість реалізованої продукції	701349	730249	703145	28900	-27104	4,1	-3,7
Валовий прибуток	52592	51385	41848	-1207	-9537	-2,3	-18,6
Витрати на збут	18936	19839	16583	903	-3256	4,8	-16,4

Як бачимо з таблиці 2.2 в товаристві у 2021 році в порівнянні із 2020 роком зросли дохід від реалізації продукції і собівартість реалізованої продукції, проте валовий прибуток зменшився а також зросли витрати на збут.

В 2022 році в порівнянні із 2021 роком спостерігається падіння по всіх показниках господарсько-збутової діяльності товариства.

Оцінку ролі збутової діяльності у формуванні результатів господарської діяльності ТзОВ «Клас і К» наведена в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Вплив збутової діяльності у формуванні результатів господарської діяльності ТзОВ «Клас і К»

Показники	Роки			Відхилення			
	2020	2021	2022	Абсолютне		Відносне, %	
				2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Валовий прибуток (збиток)	52592	51385	41848	-1207	-9537	-2,3	-18,6
Фінансовий результат від операційної діяльності	22341	22758	16302	417	-6456	1,9	-28,4
Фінансовий результат до оподаткування	10936	11186	9401	250	-1785	2,3	-16,0
Чистий прибуток (збиток)	8983	9154	7686	171	-1468	1,9	-16,0
Дохід (виручка)від реалізації продукції	753941	781634	744993	27693	-36641	3,7	-4,7
Коефіцієнт рентабельності	7,0	6,6	5,6	-4,4	-1,0	-5,8	-14,6

Як видно з таблиці 2.3 у 2021 році в порівнянні із 2020 роком спостерігається зростання всіх абсолютних показників, окрім валового прибутку, а в 2022 році в порівнянні із 2021 роком вже спостерігається тенденція до скорочення всіх абсолютних та відносних показників.

Структура витрат на збут ТзОВ «Клас і К» у 2022 року зображено на рисунку 2.4.

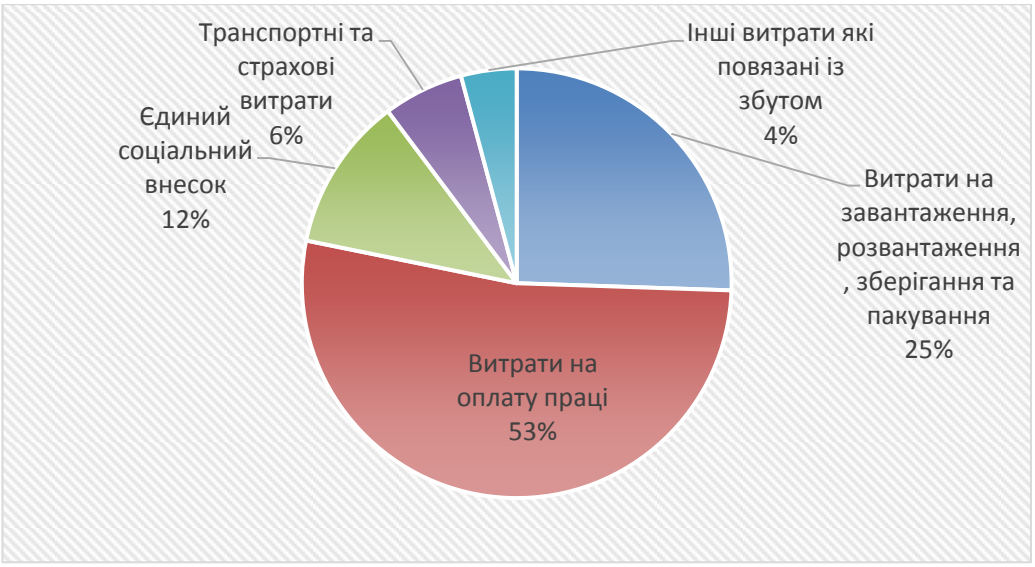

Рисунок 2.4 – Структура витрат на збут ТзОВ «Клас і К» у 2022 році

Значна частка у витратах припадає на оплату праці та винагороди працівникам офісу, торговим представникам, експедиторам й працівникам складу (53%) та витрати пов'язані із навантаженням, розвантаженням, зберіганням та пакуванням продукції (25%).

Для визначення окупності витрат на збут проведено аналіз господарсько-збутової діяльності товариства за період 2020-2022 років. Аналіз показників наведений в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Окупність витрат на збут ТзОВ «Клас і К» (тис.грн.)

Показники	Роки			Відхилення			
				Абсолютне		Відносне, %	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Дохід від реалізації продукції	753941	781634	744993	27693	-36641	3,7	-4,7
Собівартість реалізованої продукції	701349	730249	703145	28900	-27104	4,1	-3,7
Адміністративні витрати	8672	8788	8963	116	175	1,3	2,0
Витрати на збут	18936	19839	16583	903	-3256	4,8	-16,4
Разом витрати пов'язані з операційною діяльністю	728957	758876	728691	29919	-30185	4,1	-4,0
Частка витрат на збут у сумі витрат, пов'язаних з операційною діяльністю	0,026	0,026	0,023	0	-0,003	0,0	-11,5
Окупність витрат на збут	39,82	39,4	44,93	-0,42	5,53	-1,1	14,0
Фінансовий результат від операційної діяльності	22341	22758	16302	417	-6456	1,9	-28,4

Згідно таблиці 2.4 загальна тенденція за три роки - зростання доходів від реалізації продукції в 2021 році, але зниження доходів від реалізації продукції у

2022 році. Собівартість реалізованої продукції також зросла в 2021 році, але зменшилася у 2022 році. Адміністративні витрати зростали протягом трьох років, а витрати на збут скоротилися в 2022 році в порівнянні з 2021 роком. Разом витрати, пов’язані з операційною діяльністю, зросли у 2021 році, але зменшились у 2022. Частка витрат на збут у сумі витрат, пов’язаних з операційною діяльністю, збереглася на одному рівні в 2020 та 2022 роках. Обсяг витрат на збут зростав протягом двох років, але зменшився у 2021 році, проте, у 2022 році він знову зріс. Фінансовий результат від операційної діяльності зріс з 2020 по 2021 рік, але зменшився у 2022 році в порівнянні з 2021 роком.

Загалом, товариство демонструвало позитивну динаміку у 2021 році, але у 2022 році показники погіршилися.

Таким чином, проаналізувавши дані таблиці 2.4 бачимо, що протягом аналізованого періоду зменшилася частка витрат на збут у сумі витрат, пов'язаних з операційної діяльності товариства. Також протягом аналізованого періоду спостерігаємо зменшення фінансового результату від операційної діяльності що припадає на одну гривню витрат на збут. Проте позитивним є той факт, що протягом 2020-2022 років зростає окупність витрати на збут.

Проаналізувати господарсько-збутову діяльність ТзОВ «Клас і К» бачимо, що протягом останніх трьох років спостерігались деякі негативні тенденції, які вказують на погіршення ситуації. Щоб зробити точні висновки, здійснено розрахунки показників, які дозволяють оцінити ефективність господарської-збутової діяльності товариства. Показники рентабельності господарсько-збутової діяльності товариства наведено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники рентабельності господарсько-збутової діяльності ТзОВ «Клас і К»

№ п/п	Показники, %	2020	2021	2022	Тенденція
1	Рентабельність продукції	1,25	1,22	1,06	зниження
2	Рентабельністьактивів	4,93	5,12	4,29	зниження

Продовження таблиці 2.5

3	Рентабельність власного капіталу	16,58	16,17	11,96	зниження
4	Рентабельність продажів	1,19	1,19	1,03	зниження
5	Рентабельність операційної діяльності	1,23	1,21	1,05	зниження

З даних таблиці 2.5 видно що показники рентабельності за останні три року є невисокі і спостерігається тенденція до їх зменшення. З цього випливає що в товаристві є виникають певні проблеми.

Аналіз фінансового стану товариства наведено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз фінансового стану ТзОВ «Клас і К»

№ п/п	Показники, %	2020	2021	2022	Тенденція
1	Загальний коефіцієнт ліквідності	1,42	1,46	1,56	збільшення
2	Коефіцієнт поточної ліквідності	1,35	1,39	1,49	збільшення
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,05	0,001	зниження
4	Коефіцієнт співвідношення власних та позичкових коштів	0,42	0,46	0,56	збільшення
5	Коефіцієнт автономії	0,3	0,32	1,36	збільшення

Отже, як показують дані таблиці 2.6, показники, що характеризують фінансовий стан (окрім показника абсолютної ліквідності), зростають, що свідчить про зміцнення фінансового стану товариства. Проте значення всіх показників є нижчим за рекомендоване, що вказує на високі фінансові ризики для товариства. Зокрема, це стосується коефіцієнта абсолютної ліквідності, в товаристві цей показник за 2022 рік склав 0,001 при нормативному значенні 0,2-0,3. Саме цей показник є найбільш жорстким критерієм ліквідності і платоспроможності товариства.

Аналіз ефективності використання оборотного капіталу товариства наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз ефективності використання оборотного капіталу ТзОВ «Клас і К»

№ п/п	Показники, %	2020	2021	2022	Тенденція
1	Коефіцієнт оборотності	4,37	4,61	4,36	збільшення
2	Коефіцієнт завантаженості	0,23	0,22	0,23	стабільність
3	Тривалість обороту, днів	82,4	78,1	82,6	збільшення
4	Рентабельність оборотних коштів	5,21	5,4	4,49	зниження

За даними таблиці 2.7 бачимо, що ефективність використання оборотного капіталу товариства середня, про що свідчить зростаюче значення коефіцієнта оборотності та стабільне значення коефіцієнта завантаженості і тривалості обороту оборотних коштів. Єдиною негативною тенденцією є зменшення рентабельності оборотних коштів, що вказує на деякі проблеми в фінансовому стані підприємства.

Показники ефективності використання основних фондів товариства наведені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Показники ефективності використання основних фондів ТзОВ «Клас і К»

№ п/п	Показники, %	2020	2021	2022	Тенденція
1	Фондовіддача	81,47	89,98	96,19	збільшення
2	Фондомісткість	0,012	0,011	0,01	зниження
3	Рентабельність основних засобів	97,07	105,38	99,24	збільшення

Як бачимо в таблиці 2.8 щодо ефективності використання основних фондів товариства то спостерігається зростання показника фондовіддачі і зменшення фондомісткості продукції, що позитивно характеризує господарську діяльність товариства. Разом з тим, бачимо зростання рентабельності основних засобів, що теж є позитивною тенденцією і свідчить

про зростання ефективності використання основних фондів товариства.

Аналіз показників ефективності використання матеріальних ресурсів товариства наведено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів ТзОВ «Клас і К»

№ п/п	Показники, %	2020	2021	2022	Тенденція
1	Матеріаломісткість	0,021	0,021	0,019	зменшення
2	Матеріаловіддача	47,62	47,62	52,63	збільшення
3	Рівень використання матеріальних ресурсів	0,023	0,022	0,023	стабільність

Відповідно до даних таблиці 2.9 бачимо, що матеріаломісткість продукції товариства протягом 2020-2022 років зменшується та, на противагу їй, зростає матеріаловіддача. Рівень використання матеріальних ресурсів протягом цього періоду залишається стабільним. Така ситуація свідчить про підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів товариством.

Аналіз показників ефективності використання трудових ресурсів товариством наведено в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз ефективності використання трудових ресурсів ТзОВ «Клас і К»

№ п/п	Показники	2020	2021	2022	Тенденція
1	Продуктивність праці, грн.	1785,57	1692,73	1564,06	зменшення
2	Фондоозброєність	45,59	39,13	33,82	зменшення
3	Трудомісткість продукції, %	0,0006	0,0006	0,0007	збільшення
4	Зарплатомісткість продукції,%	0,017	0,016	0,017	стабільність

Щодо ефективності використання трудових ресурсів товариства (таблиця 2.10) бачимо що протягом останніх трьох років відбувається зменшення

показника продуктивності праці та зростання трудомісткості продукції. Така ситуація свідчить про погіршення використання трудових ресурсів підприємством.

Крім цього, в товаристві протягом періоду що аналізується, відбулось зменшення показника фондоозброєність працівників та не відбулося жодних змін зарплатомісткості продукції. Це також вказує на певну негативну сторону використання трудових ресурсів товариством.

Таким чином проаналізувавши всі показники (як абсолютне так і відносні) що характеризують господарсько-збутову діяльність товариства побачили, що є певні проблеми в її ведення.

Для аналізу майнового стану товариства складено аналітичні баланси підприємства за останні два роки та проведено їх попередній аналіз. Аналіз показників активу балансу товариства наведені в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Аналіз активів балансу ТзОВ «Клас і К» (тис. грн.)

Показники	Роки		Відхилення	
	2021	2022	Абсолютне	Відносне, %
I. Необоротні активи	9242	8297	-945,00	-10,2
II. Оборотні активи	169387	171004	1617,00	1,0
—запаси	65366	85258	19892,00	30,4
—дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	94892	84223	-10669,00	-11,2
—дебіторська заборгованість за розрахунками	1509	1114	-395,00	-26,2
— гроші та їх еквіваленти	5620	104	-5516,00	-98,1
Баланс	178629	179301	672,00	0,4

За період, що розглядається спостерігається тенденція зменшення вартості необоротних активів товариства. Так за 2022 рік вони зменшились на 945,0тис.грн., або на 10,5% до попереднього року. Збільшення суми активів балансу товариства зумовлене зростанням оборотних активів на 1617,0тис.грн.,

або на 1,0% в порівнянні з 2021 роком. Збільшення цього показника пов’язано із збільшення запасів на 19892,0тис.грн., або на 30,4% до попереднього 2021 року.

У 2022 році власний капітал ТзОВ «Клас і К» збільшився на 7686,0тис.грн., або на 13,6% до 2021 року. Зростання суми власного капіталу підприємства вказує на те, що накопичено більше ресурсів, ніж витратило на підтримку своєї діяльності. Збільшення власного капіталу підприємства є показником його фінансової стійкості та рентабельності. Власний капітал є джерелом фінансування підприємства, яке може використовуватися для розвитку бізнесу, придбання нових активів та здійснення інвестицій. Збільшення власного капіталу також може підвищити кредитний рейтинг підприємства та забезпечити доступ до більш вигідних умов кредитування. Крім того, високий рівень власного капіталу забезпечує більший захист від можливих фінансових ризиків та забезпечує стабільну фінансову базу для підприємства в цілому.

Збільшення поточної заборгованості відбувалося за рахунок зростання поточної заборгованості по розрахунках на 1572,0 тис.грн. або в 3,6 рази. Аналіз показників пасиву балансу товариства наведені в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз пасивів балансу ТзОВ «Клас і К» (тис. грн.)

Пасив	Роки		Відхилення	
	2021	2022	Абсолютне	Відносне, %
І. Власний капітал	56589	64275	7686	13,6
ІІІ. Поточні зобов'язання і забезпечення у тому числі:	122040	115026	-7014	-5,7
— короткострокові кредити банку	60119	42787	-17332	-28,8
— кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	61489	70235	8746	14,2
— поточні зобов'язання за розрахунками і інші	432	2004	1572	363,9
Баланс	178629	179301	672	0,4

Співвідношення між необоротними та оборотними активами

товариства за останні два роки наведені на рисунку 2.5.

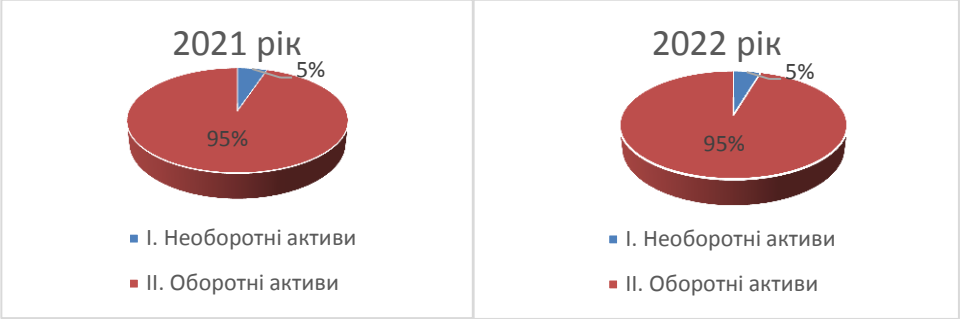

Рисунок 2.5 – Співвідношення між необоротними та оборотними активами ТзОВ «Клас і К»

Як бачимо у товариства значно переважають оборотні активи (95%) і тенденція зберігається. Такий розподіл активів вказує на те, що товариство має обмежені необоротні активи, що може ускладнити розвиток бізнесу в майбутньому. Значну частку оборотних активів складають запаси готової продукції 47,6% та дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги 47,0%. Такі значні запаси продукції та велика дебіторська свідчить про неефективне управління.

РОЗДІЛ 3
ПРОГНОЗУВАННЯ ЗМІНИ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТзОВ «Клас і К»

3.1 Застосування основних методів прогнозування фінансового стану товариства

Для ефективного функціонування товариства недостатньо просто провести аналіз фінансового стану за даними бухгалтерського обліку та звітності. Щоб прийняти виважені рішення та розроблення сценаріїв подальшого розвитку товариства необхідним є прогнозування основних показників.

Метод екстраполяції часто використовують при прогнозуванні окремих фінансових показників. Суть методу полягає у розрахунку прогнозного показника на базі минулих даних та в подальшому описує динаміку його розвитку.

Методи прогнозування економічних показників на основі екстраполяції наведені в рисунку 3.1.

Рисунок 3.1 – Методи прогнозування на основі екстраполяції [20]

Для короткострокового фінансового прогнозування використовується експоненціальне згладжування. Воно теж полягає в аналізі ряду динаміки. Експоненціальне згладжування поділяється на згладженння першого та вищих

порядків.

Велике значення при проведенні прогнозних розрахунків має згладжування (**а**), що відображує рівень впливу даних за звітні періоди на прогнозний показник, що розраховується.

У європейських країнах при здійсненні фінансового прогнозування на підприємствах значення фактора ***а*** зазвичай приймається на рівні від 0,1 до 0,3.

Алгоритм розрахунку ***а*** має такий вигляд:

$$a=1/(1+k) \qquad (3.1)$$

де k — кількість попередніх періодів.

Зазвичай, при прогнозуванні фінансових показників не використовують окремі методи, а їх комбінують із різними методами.

В даній роботі спрогнозували зміну ключових показників роботи ТОВ «Клас і К» методом екстраполяції на основі простої середньої та визначення середнього темпу, так як цей метод є із найбільш поширених методів короткострокового прогнозування економічних показників.

Екстраполяція - це визначення по ряду даних функції інших її значень поза цим рядом.

Екстраполяція здійснюють за середнім темпом зміни:

$$Y_{t+1} = Y_t * T , \qquad (3.2)$$

де, Y_{t+1} – прогнозний рівень ряду;

Y_t – останній рівень ряду;

Т – середній темп зміни рівнів ряду.

Необхідно здійснити згладжування із застосуванням показника середнього темпу. Середній темп зміни фактичних значень часового ряду (T) визначається за формулою (3.3):

$$\boldsymbol{T} = \sqrt[n-1]{\frac{Yr}{Y1}}; \qquad (3.3)$$

де Yr – кінцеве значення фактичного часового ряду;

$Y1$ – значення фактичного часового ряду;

r – кількість значень фактичного часового ряду;

n-1 – кількість інтервалів фактичного часового ряду.

Розрахуємо середній темп зміни показника часового ряду чистого прибутку для ТзОВ «Клас і К» за допомогою формули (3.3).

$$T = \sqrt[4-1]{\frac{7686}{8193}} = 0{,}98$$

Отже, середній темп зростання обсягу чистого прибутку за чотири роки (2019-2022) товариства склав 0,98%.

Після визначення середнього темпу зміни часового ряду (Т) будуємо теоретичну криву. Прогнозоване значення розраховується множенням крайнього значення фактичного ряду на середній показник темпу, піднесений до степеня, що відповідає кількості часових інтервалів періоду випередження (3.4):

$$Y_{n+r} = Y_n * T^r \qquad (3.4)$$

де Y_{n+r} – прогнозоване значення;

r – кількість часових інтервалів.

Тобто кожний рік обсяг прибутку зменшився у середньому на 2,0%. Використовуючи формулу (3.4) розрахуємо прогнозований обсяг чистого прибутку в 2023-2024 роках.

$$Y_{2023} = 7686{,}0 * 0{,}98 = 7524$$

$$Y_{2024} = 7686{,}0 * 0{,}98^2 = 7382$$

Отже, прогнозний обсяг чистого прибутку в 2023 році складе 7524,0 тис. грн., а в 2024 р. – 7366,0тис. грн.

Розраховуємо згладжену середню трьох точок за формулою (3.5):

$$\overline{y}_0 = \frac{y_{-1} + y_0 + y_{+1}}{3} \quad (3.5)$$

де $\overline{y_0}$ - згладжене значення середньої точки для будь-якої групи з трьох точок фактичного ряду;

y_{-1}, y_0 , y_{+1} – фактичні значення лівої, середньої і правої точок фактичного ряду.

Отже, розраховуємо значення згладжених точок ряду y_{-1}, y_0, y_{+1}, y_{+2} для ТзОВ «Клас і К»:

$$y_{-1=} 5*8193,0+2*8983,0-9154,0/6=8296,0;$$

$$y_{0=} 8193,0+8983,0+9154,0/3=8777,0;$$

$$y_{+1=}8983+9154+7686/3=8608,0;$$

$$y_{+2=}5*7686+2*9154-8983/6=7959,0.$$

У таблиці 3.1 наведено фактичні і згладжені значення обсягів чистого прибутку з 2019 - 2022 роки та прогнозні показники на 2023 - 2024 роки.

Таблиця 3.1 – Фактичні та прогнозні показники чистого прибутку ТзОВ «Клас і К»

Показник	Позначення	Минулий період (роки – *n*)				Період прогнозу (роки – *r*)	
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Фактичний обсяг чистого прибутку, тис. грн.	*y*	8193	8983	9154	7686	-	-
Середній (за 1 рік) темп зростання чистого прибутку	$\overline{T}$	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98
Згладжені значення фактичного ряду і прогнозні показники	$\overline{y}$	8296	8777	8608	7959	7524	7382

Як видно з таблиці 3.1 згладжені значення мають більш плавну тенденцію, ніж фактичні дані, тоді як прогнозні значення враховують ці тенденції і передбачають майбутні значення на основі попередніх даних. Це наглядно видно на рисунку 3.2. Прогнозне значення розраховано як середній темп зміни показника часового ряду використовуючи середній темп зростання згідно формули (3.6).

На рисунку 3.2 наведені графіки показників чистого прибутку ТзОВ «Клас і К» фактичного ряду і згладжених значень.

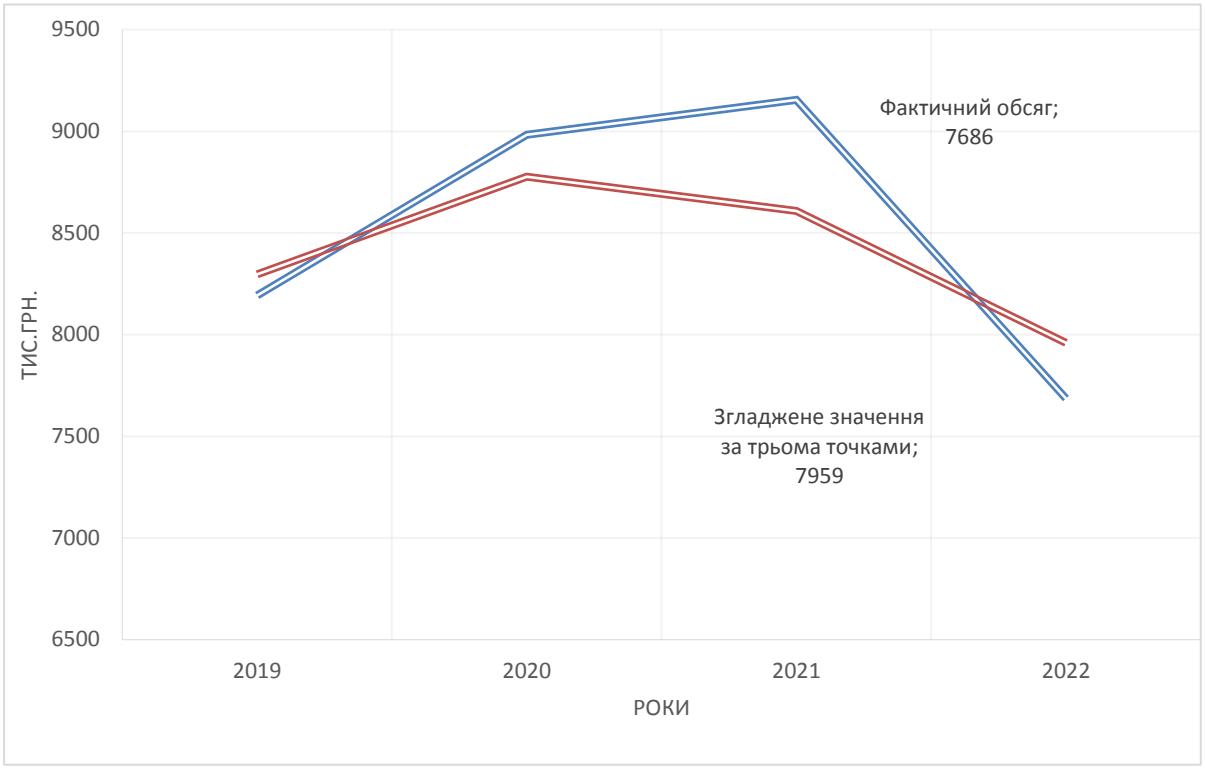

Рисунок 3.2 – Графік фактичного ряду та згладження значень чистого прибутку ТзОВ «Клас і К» за трьома точками

Згладжені значення фактичного ряду та прогнозні показники чистого прибутку на 2023-2024 роки зображено на рисунку 3.3.

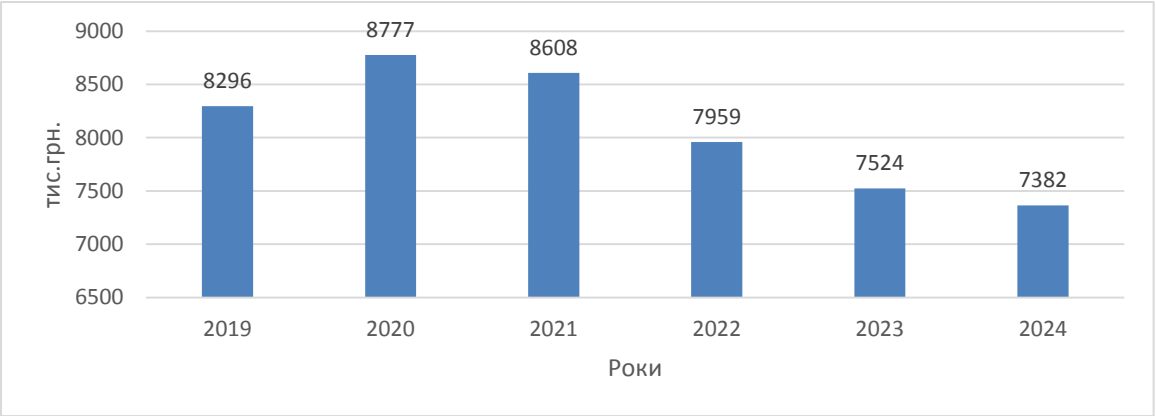

Рисунок 3.3 – Згладжені значення фактичного ряду та прогнозні показники чистого прибутку ТзОВ «Клас і К» на 2023-2024 роки

Як видно із рисунку 3.3 прогноз чистого прибутку товариства на 2023-2024 роки, має тенденцію до зменшення.

Для прогнозування основних показників фінансового-господарської діяльності товариства використаємо поліноміальну функцію. За базові дані використаємо фактичні дані товариства за 2019-2022 року і побудуємо поліноміальну функцію, яка апроксимує цей показник на 2023-2024 роки. З цією функцією отримаємо коефіцієнти, які характеризують тренд зміни даних показників в прогнозований період.

На рисунку 3.4 представлений прогноз на майбутні два періоди і функція тренду, описана поліноміальною функцією, щодо зміни собівартості продукції та послуг ТзОВ «Клас і К».

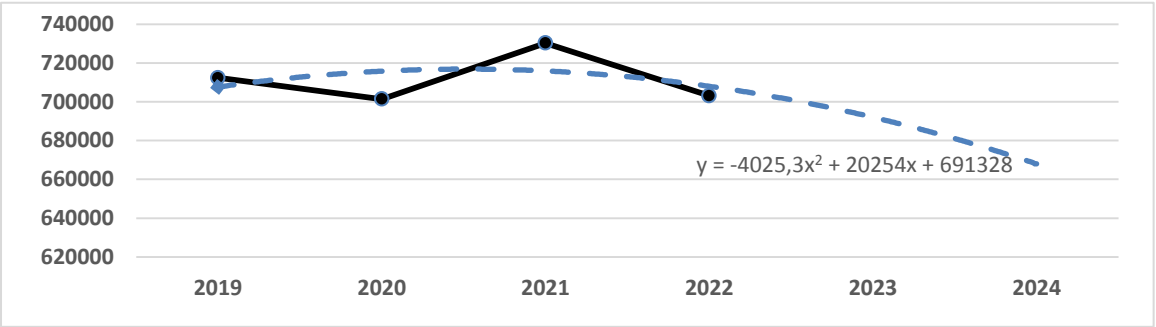

Рисунок 3.4 – Тренд і прогноз собівартості реалізованої продукції ТзОВ «Клас і К»

На рисунку 3.5 наведений прогноз на 2023 та 2024 роки, описану поліноміальною функцією, щодо зміни валового прибутку ТзОВ «Клас і К».

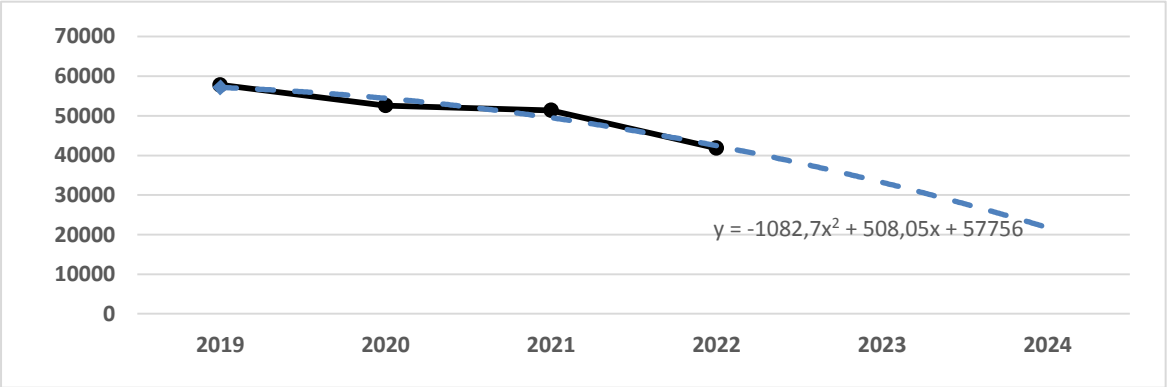

Рисунок 3.5 – Тренд і прогноз валового прибутку ТзОВ «Клас і К»

На рисунку 3.6 представлений прогноз на майбутні два періоди і функція тренду, описану поліноміальною функцією, щодо зміни доходу від реалізації продукції ТзОВ «Клас і К».

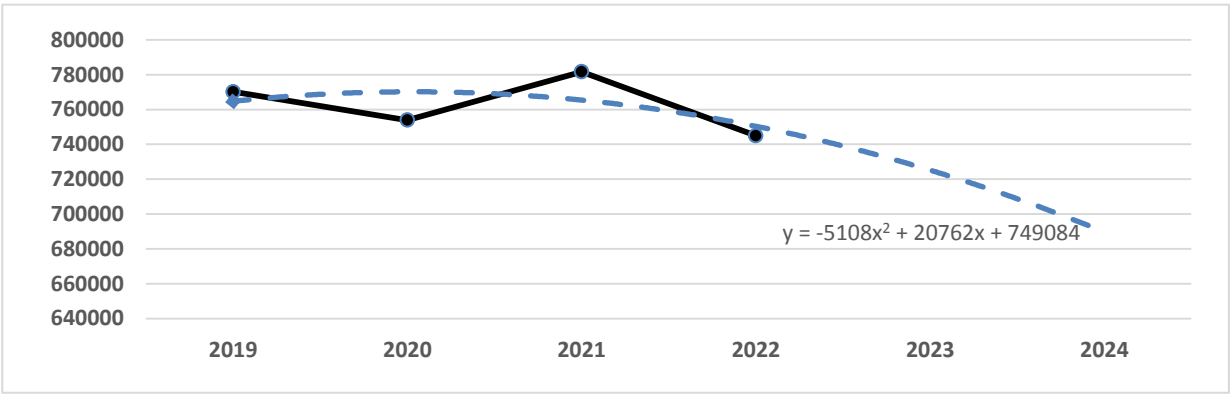

Рисунок 3.6 – Тренд і прогноз доходу від реалізації продукції ТзОВ «Клас і К»

На рисунку 3.7 представлений прогноз на майбутні два періоди необоротних активів товариства .

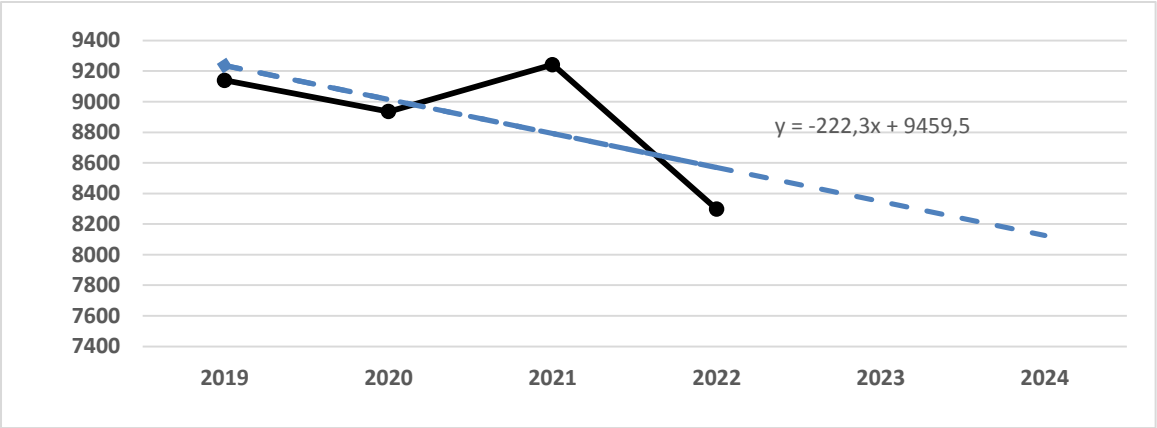

Рисунок 3.7 – Тренд і прогноз необоротних активів ТзОВ «Клас і К»

На рисунку 3.8 відображено прогноз і тренд на майбутні два періоди оборотних активів товариства.

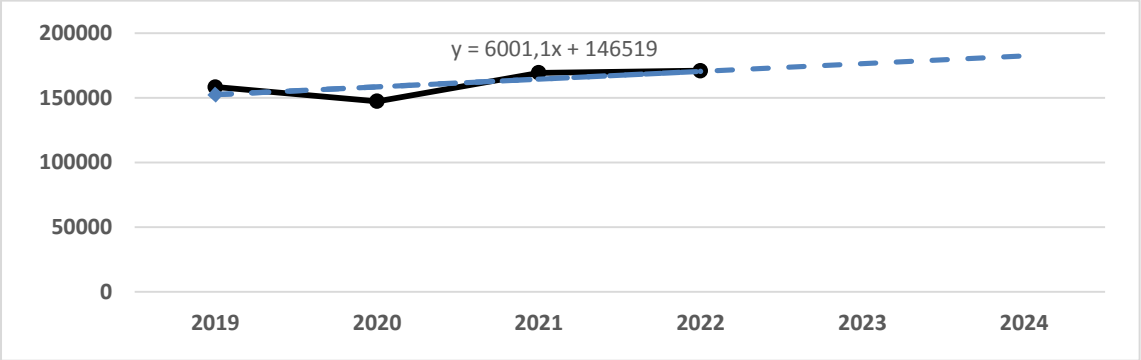

Рисунок 3.8 – Тренд і прогноз оборотних активів ТзОВ «Клас і К»

На рисунку 3.9 зображено прогноз і тренд на майбутні періоди власного капіталу товариства

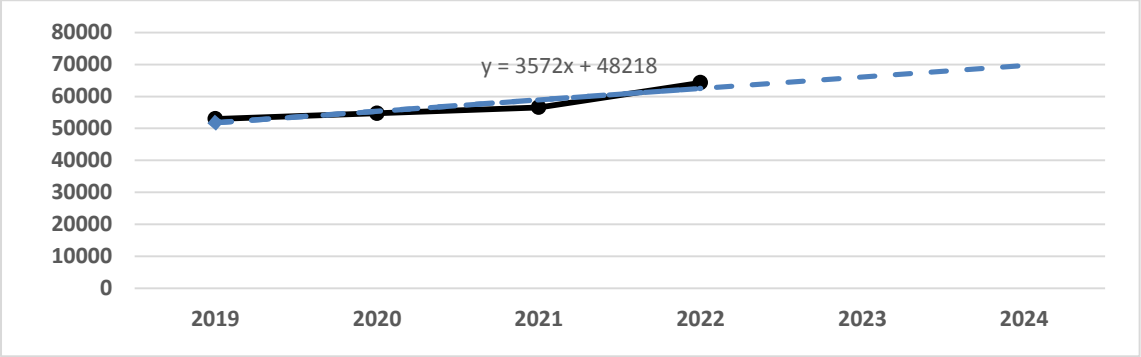

Рисунок 3.9 – Тренд і прогноз власного капіталу ТзОВ «Клас і К»

Як бачимо з рисунків 3.4 - 3.9 більшість показників товариства у майбутніх роках, можуть лише погіршити його фінансовий стан. Для покращення прогнозного показника валового прибутку необхідно розробити шляхи покращення фінансового стану товариства.

3.2 Шляхи покращення фінансового стану товариства

Основні чинники, які безпосередньо впливають на збільшення прибутку товариства є внутрішні чинники. Одними із них є збільшення обсягу реалізованої продукції, зниження її собівартості, поліпшення асортименту, підвищення ефективності використання ресурсів, збільшення продуктивності праці.

На прибуток також впливає зміна залишків нереалізованої продукції. Чим більший залишок продукції, тим менший прибуток від її реалізації. Так, за 2022 рік запаси продукції товариства збільшились на 30,4% до попереднього року. Щоб збільшити прибуток товариство має вжити відповідних заходів щодо скорочення залишків нереалізованої продукції, а саме залучення нових клієнтів та нові ринки збуту. Для цього необхідно розробити стратегію маркетингу та продажів, яка буде спрямована на збільшення обсягів продажу продукції.

Одним із ключових елементів такої стратегії може бути розробка нових підходів реалізації продукції. Для цього необхідно дослідити ринок та потреби споживачів, що дозволяють визначити перелік продуктів, які будуть привабливим для них. Також можна зосередитися на покращенні якості продукції, що збільшить лояльність клієнтів та залучить нових.

Для залучення нових клієнтів можна використовувати канали збуту, такі як інтернет-магазини, рітейлери, оптовики та інші. Також важливо бути у соціальних мережах та залучати нових та потенційних клієнтів за допомогою реклами, промоакцій, конкурсів та інших маркетингових інструментів.

Важливим чинником, що впливає на величину прибутку є обсяг реалізованої продукції товариством. Падіння обсягів реалізації продукції за сучасних економічних умов, наприклад, підвищення цін, неодмінно веде до скорочення обсягу прибутку. Зменшення обсягу реалізованої продукції

товариства за 2022 рік становило 4,7% до попереднього року.

Щоб збільшити обсяги реалізації продукції необхідно розширити асортимент продукції, доповнивши новими товарами можна збільшити попит на продукцію. За допомогою автоматизації та впровадження новітніх технологій можна підвищити продуктивність працівників і зменшити час на доставку продукції. Також розширення ринків збуту збільшить попит на продукцію, що призведе до збільшення продажів.

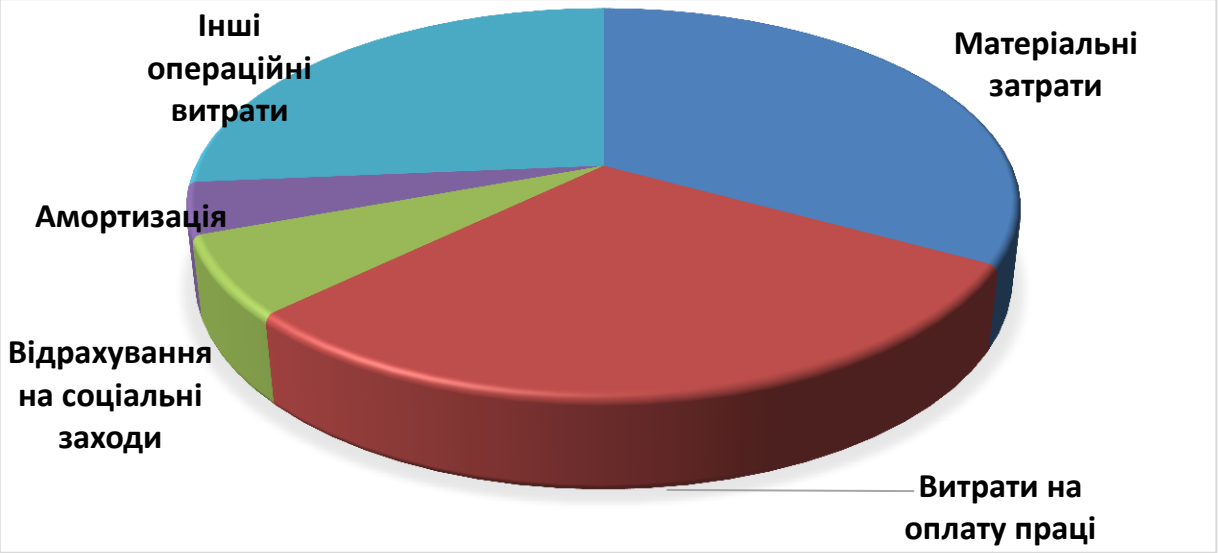

Рисунок 3.10 – Структура операційних витрат ТзОВ «Клас і К» за 2022 рік

Як видно з рисунка 3.10 в структурі операційних витрат товариства у 2022 році значну частину склали: матеріальні затрати (33,0%), витрати на оплату праці (29,7%) , інші операційні витрати (26,4%).

Пропонується зменшення матеріальних витрат за рахунок нових постачальників, які пропонують кращі умови за ціною та якістю продукції; оптимізації запасів товарів на складі, зменшити кількість затримок з доставкою тощо. Оптимізувати витрати на оплату праці через збільшення продуктивність працівників і зменшувати переплату за неефективну роботу. Оптимізувати маршрути доставки товарів до торгових точок, що дасть змогу зекономити кошти на паливо мастильні матеріали та економії часу доставки.

Запропоновані заходи зменшать собівартість реалізованої продукції. Так при збереженні обсягу реалізованої продукції базового періоду і зменшенні собівартості продукції на 2% ми отримаємо позитивний тренд валового прибутку, який зображено на рисунку 3.11.

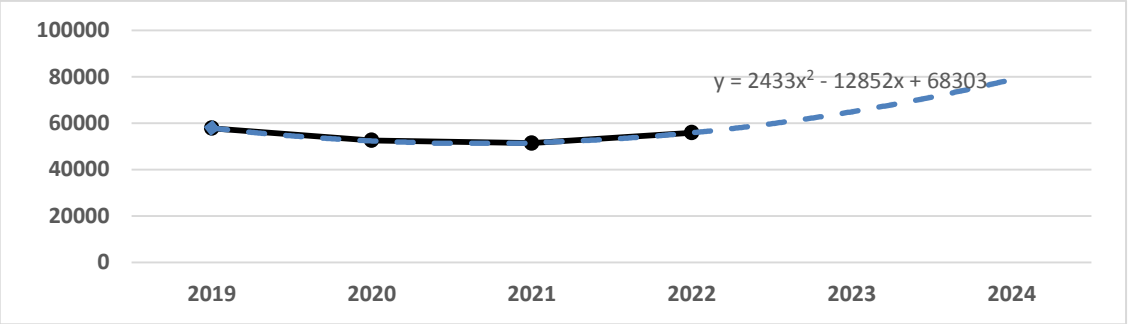

Рисунок 3.11 – Прогноз валового прибутку ТзОВ «Клас і К»

Іншим чинником, який безпосередньо впливає на величину прибутку товариства є собівартості продукції. Для зменшення собівартості реалізованої продукції та збільшення обсягів реалізації, пропонуємо товариству здійснити наступні заходи:

- аналіз та оптимізація витрат. Важливо проаналізувати всі види витрат та знайти способи їх скорочення або оптимізації. Це може охоплювати зменшення витрат на поставки, скорочення транспортних витрат, оптимізацію процесу реалізації продукції та робочого часу;
- зниження вартості продукції. Товариство може зменшити вартість матеріалів, шляхом пошуку нових постачальників або переговорів з поточними постачальниками;
- збільшення продуктивності робочої праці. Для цього потрібно провести навчання та підвищення кваліфікації співробітників, використання нових технологій.
- оптимізація управління запасами. Потрібно оптимізувати управління

запасами, шляхом встановлення контролю за замовленнями та запасами продукції на складах, зменшення зайвих запасів;

- переглянути умови діючих договорів на постачання продукції. Товариству потрібно переглянути умови поставок і продажів, щоб знайти способи зниження витрат на логістику та інші операції. Можливо, варто переглянути способи доставки, угоди з постачальниками та клієнтами;
- залучення додаткових джерел фінансування. При необхідності можна залучити додаткові джерела фінансування, щоб здійснити інвестиції в нові технології;
- маркетингові стратегії. Використовувати різні маркетингові стратегії, щоб збільшити попит на свою продукцію. Наприклад, можна проводити рекламні акції, відзначати можливість реалізації нової продукції, пропонувати знижки та бонуси для постійних клієнтів;
- аналіз конкуренції. Вивчити стратегію конкурентів, зокрема цінову політику, продуктова лінія, маркетингові дії, пропозиції для клієнтів та інші. Оцінити сильні та слабкі сторони. Визначити можливі прогалини на ринку, які можна заповнити.

Проте варто пам'ятати, що зниження собівартості продукції має межі, після певного рівня зниження може знизити якість продукції, якість надання послуг що в свою чергу знизить її конкурентоспроможність на ринку. Тому важливо забезпечити баланс між зниженням витрат та якістю продукції та надання послуг.

Ще одним чинником, який безпосередньо впливає на величину прибутку товариства, є собівартість продукції. Заходи для зменшення собівартості продукції та збільшення обсягів її реалізації ТзОВ «Клас і К» зображені на рисунку 3.12.

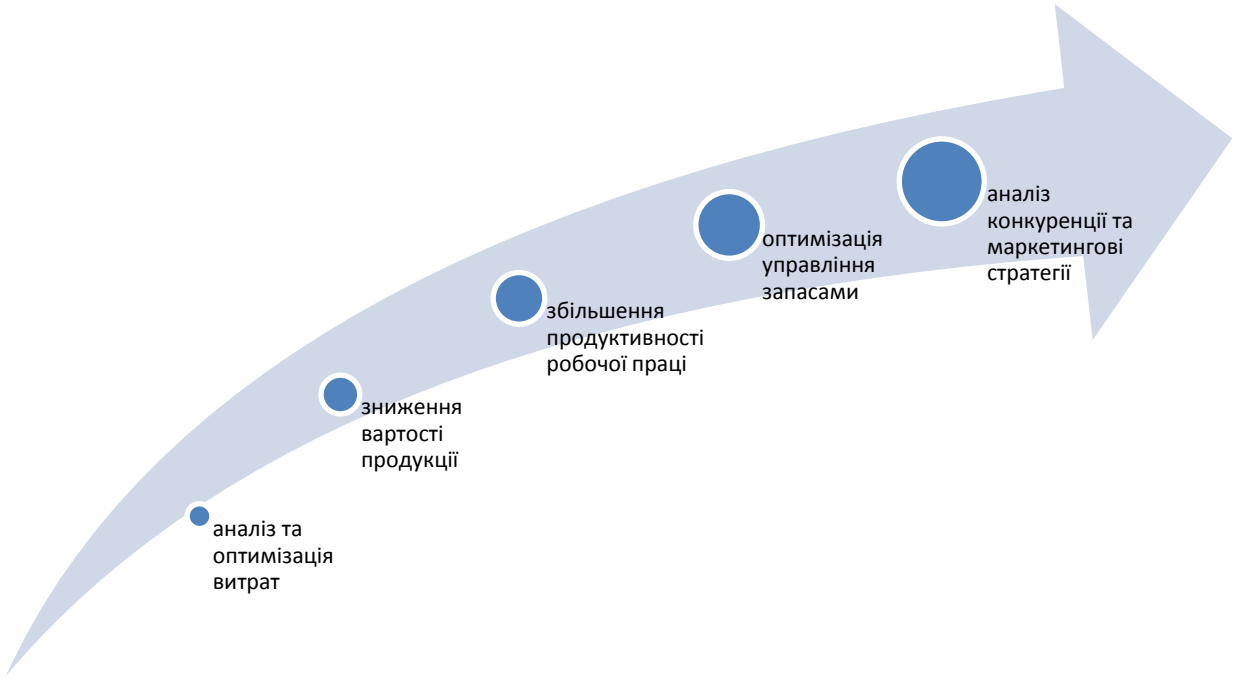

Рисунок 3.12 – Заходи для зменшення собівартості продукції та збільшення обсягів її реалізації

Для зменшення собівартості реалізованої продукції та збільшення обсягів реалізації, пропонуємо товариству здійснити наступні заходи:

- аналіз та оптимізація витрат. Важливо проаналізувати всі види витрат та знайти способи їх скорочення або оптимізації. Зменшити витрати на доставку продукції, скорочення транспортних витрат до торгових точок, оптимізацію процесу реалізації продукції та робочого часу;
- зниження вартості продукції. Необхідно здійснити пошуку нових постачальників та провести переговори з поточними постачальниками, переглянути умови діючих договорів на постачання продукції. Товариству потрібно переглянути умови поставок і продажів, щоб знайти способи зниження витрат на логістику та інші операції;
- збільшення продуктивності робочої праці. Для цього потрібно провести навчання та підвищення кваліфікації співробітників, використання нових технологій.
- оптимізація управління запасами. Потрібно оптимізувати управління

запасами, шляхом встановлення контролю за замовленнями та запасами продукції на складах, зменшення зайвих запасів;

- аналіз конкуренції та маркетингові стратегії. Використовувати різні маркетингові стратегії, щоб збільшити попит на продукцію. Провести рекламні акції, відзначати можливість реалізації нової продукції, пропонувати знижки та бонуси для постійних клієнтів. Вивчити стратегію конкурентів, зокрема цінову політику, продуктова лінія, маркетингові дії, пропозиції для клієнтів та інші. Оцінити сильні та слабкі сторони. Визначити можливі прогалини на ринку, які можна заповнити.

Проте варто пам'ятати, що зниження собівартості продукції має межі, після певного рівня зниження може знизити якість продукції, якість надання послуг що в свою чергу знизить її конкурентоспроможність на ринку. Тому важливо забезпечити баланс між зниженням витрат та якістю продукції та надання послуг.

РОЗДІЛ 4
БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ, ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

4.1 Актуальність безпеки життєдіяльності людини

Проблеми безпеки життєдіяльності людини – є одними з найактуальніших в сучасному суспільстві, що тісно пов’язані з бурхливим розвитком науково-технічного прогресу, погіршенням екологічного стану окремих регіонів та планети в цілому. У теперішній час механізми взаємодії людини та природи, людини та техніки, індивіда та суспільства, все частіше порушуються, що призводить до появи багатьох нових небезпек для нормальної життєдіяльності.

Об’єктом дослідження безпеки життєдіяльності є системи «людина – машина» (технологічний процес) та «людина – суспільство – природа», – закономірність виникнення і безпечність їх функціонування. При цьому безпека та ризик можуть розглядатися як можливості таких систем зберігати при функціонуванні такий стан, який не допускає з деякою імовірністю виникнення надзвичайних ситуацій, що пов’язане з різного роду відхиленнями у навколишньому і виробничому середовищі. Суспільство зазнає значних втрат у вигляді людських жертв, збитків від аварій, катастроф, стихійних лих. Бурхливий науково-технічний прогрес сприяв не тільки підвищенню виробництва, росту матеріального добробуту та інтелектуального потенціалу суспільства, але й значно підвищив можливість аварій великих технічних систем [13].

Разом с тим, економічні, духовні, релігійні, етнічні та інші суперечки спричинили в цей період велику кількість війн та збройних конфліктів. За таких умов все більш значним та необхідним стає потреба у формуванні знань з безпеки життєдіяльності, як умови забезпечення стійкого та безпечного життя. Одним із шляхів виконання цього завдання є організація системи загального комплексного та неперервного навчання з безпеки життєдіяльності. Взаємовідносини людини і природи споконвіку були непростими. Але особливого загострення вони набули наприкінці XX ст., коли господарсько-перетворююча діяльність людства

масштабністю та інтенсивністю зрівнялася з природними геологічними процесами і фактично поставила земну цивілізацію на межу екологічної катастрофи.

Екосистема Землі, її складові частини: атмосфера, гідросфера, літосфера і особливо біосфера, відчули на собі силу деструктивного впливу нової антропогенної хвилі. Антропогенез, що набрав темпи не змінював, а руйнував все на своєму шляху. Для нашого покоління стало нормою отруєне токсичними речовинами повітря. Як належне ми сприймаємо забудований населеними пунктами, зяючий використаними і покинутими свердловинами, викидаючи в небо тони отруйних хімічних речовин промисловий комплекс. Але змінилося не лише повітря, знищені не лише лісові масиви. Людина, як могутня деструктивна сила, проникла скрізь, здійснила свій негативний вплив на всі життєво важливі сфери екосистеми планети.

Дуже гострою в нашій країні є проблема питної води. Україна є одним з найменш водо - забезпечених регіонів Європи. В той же час, щорічно понад3 млрд.м^3 забрудненої води скидається у водоймища. Надмірна і нераціональна хімізація сільського господарства призвела до того, що в продуктах харчування все частіше зустрічаються нітрати, пестициди та інші негативі для живих організмів речовини. В Україні, що мала в цілому сприятливі умови життя, розвинулись негативні процеси та явища, що виявляються в зміні якісного стану компонентів природи. Посилюється радіаційне, хімічне, теплове, електромагнітне та інші види забруднень, що значною мірою впливають на рівень життя організмів, в тому числі людини, і, в першу чергу, на її здоров’я та тривалість життя [23].

Отже, безпека людини – поняття, що торкається сутності людського життя та сфери її діяльності. Безпека – це збалансованій за експертною оцінкою стан людини, соціуму, держави. Значення основ безпеки дозволяє розширити психологічне поле самозахисту особистості й, зокрема, розвивати в ній здатність піклуватися про себе, задовольняти свої потреби та одержувати задоволення від життя.

4.2 Особливості заходів електробезпеки на підприємствах

З кожним роком зростає виробництво та споживання електроенергії, а відтак і кількість людей, які в процесі своєї життєдіяльності використовують (експлуатують) електричні пристрої та установки. Тому питання електробезпеки набувають особливої ваги. Електробезпека - це система організаційних та технічних заходів і засобів, що забезпечують захист людей від шкідливого та небезпечного впливу електричного струму, електричної дуги, електромагнітного поля і статичної електрики. Аналіз виробничого травматизму показує, що кількість травм, спричинених дією електричного струму, є незначною і становить близько 1 %. Однак із загальної кількості смертельних нещасних випадків частка електротравм становить 20-40% і посідає одне з перших місць. Щороку в Україні від електричного струму гине приблизно 1500 осіб. Найбільша кількість випадків електротравматизму, в тому числі зі смертельними наслідками, стається при експлуатації електроустановок напругою до 1000 В, що пов'язано з їх поширенням і відносною доступністю практично для кожного, хто працює на виробництві. Випадки електротравматизму під час експлуатації електроустановок напругою понад 1000 В нечасті, що зумовлено незначним поширенням таких електроустановок і обслуговуванням їх висококваліфікованим персоналом [23].

Виділяють три системи засобів і заходів забезпечення електробезпеки:

- система технічних засобів і заходів;
- система електрозахисних засобів;
- система організаційно-технічних заходів і засобів.

Технічні засоби і заходи з електробезпеки реалізуються в конструкції електроустановок при їх розробці, виготовленні і монтажі відповідно до чинних нормативів. За своїми функціями технічні засоби і заходи забезпечення електробезпеки поділяються на дві групи:

- технічні заходи і засоби забезпечення електробезпеки при нормальному режимі роботи електроустановок;
- технічні заходи і засоби забезпечення електробезпеки при аварійних режимах роботи електроустановок.

Основні технічні засоби і заходи забезпечення електробезпеки при нормальному режимі роботи електроустановок включають:

- ізоляцію струмопровідних частин;
- недоступність струмопровідних частин;
- блокування безпеки;
- засоби орієнтації в електроустановках;
- виконання електроустановок, ізольованих від землі;
- захисне розділення електричних мереж;
- компенсацію ємнісних струмів замикання на землю;
- вирівнювання потенціалів.

Ізоляція струмопровідних частин забезпечує технічну працездатність електроустановок, зменшує вірогідність потраплянь людини під напругу, замикань на землю і на корпус електроустановок, зменшує струм через людину при доторканні до неізольованих струмопровідних частин в електроустановках, що живляться від ізольованої від землі мережі за умови відсутності фаз із пошкодженою ізоляцією. [13]

ГОСТ 12.1.009-76 розрізняє ізоляцію:

- робочу — забезпечує нормальну роботу електроустановок і захист від ураження електричним струмом;
- додаткову — забезпечує захист від ураження електричним струмом на випадок пошкодження робочої ізоляції;
- подвійну — складається з робочої і додаткової;
- підсилену — поліпшена робоча ізоляція, яка забезпечує такий рівень захисту як і подвійна.

Отже, з метою підвищення рівня безпеки, залежно від призначення, умов експлуатації і конструкції, в електроустановках застосовується одночасно більшість з перерахованих технічних засобів і заходів.

ВИСНОВКИ

У діяльності підприємств застосовуються різні методи та способи зниження собівартості продукції та збільшення прибутку, зазвичай використовують методи, які передбачають економію паливно-сировинних ресурсів, зниження матеріальних та трудових витрат, скорочення адміністративних витрат тощо. Однак варто пам'ятати, що зниження собівартості не повинно впливати на якість продукції та наданих послуг.

У сучасному ринковому середовищі особлива увага приділяється новим методам управління витратами, таким як управлінський облік. Цей метод забезпечує контроль над витратами підприємства, а зокрема, дозволяє раціоналізувати структуру витрат і оперативно реагувати на відхилення від запланованої величини витрат. Особливо ефективним є передача частини функцій прийняття рішень на рівень керівників філій. Вони мають контролювати розмір витрат і забезпечити виконання запланованих показників. Такий підхід дозволяє підприємству ефективніше управляти витратами та забезпечити стабільний прибуток.

Прибуток є одним із ключових показників успішності підприємства, він дає можливість інноваційного розвитку, реконструкції та модернізації виробництва. Прибуток є результатом роботи підприємства та мотивацією для його подальшого росту. Крім того, він є основним показником економічної безпеки підприємства і додатково як одна із його цілей та завдань.

Підприємство має забезпечувати стабільність прибутковості та максимальну ефективність використання ресурсів. Один із шляхів досягнення цієї мети відбувається в оптимізації витрат та управління ризиками.

Сучасні методи управління підприємством, такі як стратегічне планування та управління ризиками, можуть допомогти підприємству зберегти та збільшити його прибуток. Важливою складовою ефективного управління є також аналіз фінансових показників та вчасне прийняття рішень на основі отриманих

результатів.

В роботі застосовано основні методи прогнозування фінансового стану ТОВ «Клас і К» з побудовою економетричних моделей; метод часових рядів та метод експертних оцінок.

Для проведення аналізу і прогнозування фінансового стану товариства використані різноманітні показники, а саме: аналіз фінансової стійкості, прибутковості, платоспроможності, рентабельності, майнового стану, ділової активності, ліквідності та заборгованості.

Проведено аналіз фінансового стану ТзОВ «Клас і К» за 2019 - 2022 роки та зроблено відповідні висновки щодо погіршення фінансового стану даного підприємства.

За допомогою методів екстраполяції спрогнозували зміну ключових показників фінансово-господарської діяльності ТзОВ «Клас і К» на наступні два роки та побудовано і візуалізовано функцію тренду зміни показників.

Для покращення фінансово – господарських показників товариства запропоновано вжити ряд заходів, зокрема, підвищення ефективності маркетингової діяльності. Розробка нових маркетингових стратегій, збільшення бюджету на рекламу та просування нових продуктів; зниження витрат на збут. Аналіз поточних витрат на збут та впровадження нових методів продажу, таких як електронна комерція, може знизити витрати; оптимізація адміністративних витрат. Вивчення структури адміністративних витрат та пошук шляхів їх зниження, наприклад, шляхом автоматизації бізнес-процесів; розширення ринків збуту. Пошук нових ринків збуту збільшить обсяги продажу та покращити фінансові результати товариства.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Андрющенко І. Є. Аналіз фінансової стійкості підприємства в межах концепції оцінювання його життєздатності . Держава та регіони. Економіка та підприємство. 2015. № 6. С. 44-48.
2. Базілінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. К.:Центр учбової літератури, 2019. 328 с.
3. Бердар М.М. Фінанси підприємств. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2016. 352с.
4. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент: Учбовий курс / І.А. Бланк. К.: Ніка центр, 2019. 528 с.
5. Бондер Г.Д., Хараим Д.Н. Методи прогнозування фінансового стану підприємства на сучасному етапі. Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. 2018. №2. С.14-18.
6. Гайбура Ю.А., Загнітко Л.А. Фінансове прогнозування як елемент управління фінансовими ресурсами підприємства. Економіка і суспільство. 2017. №9. С. 968-974.
7. Гече С. Ф. Модель прогнозування фінансового стану підприємств на основі фінансових показників. Науковий вісник Ужгородського університету. 2019. Вип. 42. С. 162-164
8. Голов С. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції . Бухгалтерський облік і аудит. 2018. № 1. С. 3-17.
9. Іванюта П.В., Лугівська О.П. Управління ресурсами і витратами. Навч. посіб. За ред. д.е.н., проф. Іванюти С. М. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 320 с.
10. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навчальний посібник. Київ: Знання-Прес, 2018. 207 с.

11. Ковтуненко Ю. В. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності. 2017. № 18. С. 234-238.
12. Колосінська М. І. Оцінка фінансового стану підприємства з метою удосконалення його фінансової стратегії [Електронний ресурс] / М. І. Колосінська, С. В. Бойда, О. О. Семенко. Ефективна економіка. 2020. № 4.
13. Лапін В. М. Безпека життєдіяльності людини. Навч. посіб. 6-те вид., перероб. і доп. К.:Знання, 2017, 332 с.
14. Кирич Н.Б., Шведа Н.М., Юрик Н.Є. Конкурентні переваги як основа успішної стратегії розвитку організації. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 334-344. URL: http://surl.li/epxvb
15. N. Kyrych, B. Andrushkiv, O. Hahaliuk, O. Pohaidak. Reasons of vulgarism problems in management and business-ethics and ways of their solution Monograph "Business Risk in Changing Dynamics of Global Village 2" Publishing House of University of Applied Sciences in Nysa 2019. P/338–345/ URL: http://surl.li/epygb
16. Міщук Є. В. Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості: проблемні аспекти. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 2. С. 54-57.
17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Мінфіну України від 07.02.2014 р. №73 зі змінами і доповненнями.
18. Павлова І. В. Прогнозування фінансових показників як елемент планування розвитку діяльності підприємства. Логістика. 2014. № 690. С. 752– 755.
19. Роєва О. С. Аналіз фінансового стану підприємств. Молодий вчений. 2018. № 5. С. 323-327.
20. Сидоренко-Мельник Г. Прогнозування фінансового стану підприємства / Г. Сидоренко-Мельник, В. Болмат. Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих, 2019. 175 с. С. 134.
21. Ставицький О. В. Використання інформаційних систем для автоматизації оцінки фінансового стану підприємства. Вісник Київського інституту бізнесу

та технологій : збірник наукових праць. 2018. № 1. С. 39.

22. Фінансова звітність ТзОВ «Клас і К» за 2020-2022 роки.
23. Луц Т.Є., Дідик К.Д. Сучасні проблеми безпеки життєдіяльності. URL: http://op.iee.kpi.ua/1/%D1%80.54-58.pdf (дата звернення 25.05.2023)

ДОДАТКИ

Додаток А

Звітність складена: у тисячах гривень

Форма звітності: повна

Фінансовий аналіз за 2021-2022 рр.

Фінансовий аналіз проведено на основі звітностей підприємств, що опубліковані Державною податковою службою України на порталі відкритих даних.

Таблиця 1. Горизонтальний аналіз активів
«ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КЛАС І К»
у 2021-2022рр., тис. грн.

Показник	2021	2022
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ	9242	8297
Запаси	65366	85258
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	94892	84223
ОБОРОТНІ АКТИВИ	169387	171004
АКТИВИ	178629	179301

Збільшення суми балансу зумовлене зростанням оборотних активів (+0,96%).

Таблиця 2. Горизонтальний аналіз пасивів (джерел фінансування активів)
ТзОВ «Клас і К» у 2021-2022 рр., тис. грн.

Показник	2021	2022
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток	44908	52594
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	56589	64275
ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ’ЯЗАННЯ	0	0
Короткострокові кредити банків	60119	42787
товари, роботи, послуги	61489	70235
КОРОТКОСТРОКОВІ ЗОБОВ’ЯЗАННЯ	122040	115026
БАЛАНС	178629	179301

Додаток Б

Бухгалтерська звітність за 2021-2022 р.

Бухгалтерський баланс (Звіт про фінансовий стан). Активи			
Назва показника	Код	2022	2021
Нематеріальні активи	1000	17	40
первісна вартість	1001	347	337
накопичена амортизація	1002	330	297
Незавершені капітальні інвестиції	1005	535	515
Основні засоби	1010	7745	8687
первісна вартість	1011	20690	19874
знос	1012	12945	11187
І.Всього необоротних активів	1095	8297	9242
Запаси	1100	85258	65366
Виробничі запаси	1101	794	809
Товари	1104	84464	64557
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	84223	94892
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1114	1509
з бюджетом	1135	0	1695
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	1215
Гроші та їх еквіваленти	1165	104	5620
Готівка	1166	4	27
Рахунки в банках	1167	100	5593
Витрати майбутніх періодів	1170	305	305
ІІ.Всього оборотних активів	1195	171004	169387
БАЛАНС	1300	179301	178629
Бухгалтерський баланс (Звіт про фінансовий стан). Пасиви			
Назва показника	Код	2022	2021
Зареєстрований (пайовий капітал)	1400	10000	10000

Продовження додатку Б

Додатковий капітал	1410	1681	1681
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток	1420	52594	44908
І. Всього власного капіталу	1495	64275	56589
ІІ. Всього довгострокових зобов'язань і забезпечень	1595	0	0
Короткострокові кредити банків	1600	42787	60119
товари, роботи, послуги	1615	70235	61489
розрахунками з бюджетом	1620	1422	0
розрахунками зі страхування	1625	114	79
розрахунками з оплати праці	1630	468	353
ІІІ.Всього поточних зобов'язань і забезпечень	1695	115026	122040
БАЛАНС	1900	179301	178629
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)			
Назва показника	Код	2022	2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	744993	781634
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	703145	730249
Валовий: прибуток	2090	41848	51385
Адміністративні витрати	2130	8963	8788
Витрати на збут	2150	16583	19839
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	16302	22758
Інші доходи	2240	0	1
Фінансові витрати	2250	6253	10817
Інші витрати	2270	648	756
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	9401	11186
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1715	2032
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	7686	9154
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0

Продовження додатку Б

Назва показника	Код	2020	2019
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	7686	9154
Операційні витрати			
Назва показника	Код	2022	2021
Матеріальні затрати	2500	13978	16093
Витрати на оплату праці	2505	12575	12667
Відрахування на соціальні заходи	2510	2780	2772
Амортизація	2515	1815	1916
Інші операційні витрати	2520	11153	12749
Разом	2550	42301	46197